

Palkkatyö urheilu- ja liikuntaseuroissa

Tilastoaineistot kuvaamassa ammattimaistuvaa urheilua

Kati Lehtonen, Samuli Oja & Marianne Turunen (toim.)

Kati Lehtonen, johtava tutkija, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Samuli Oja, tutkija, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Marianne Turunen, tutkija, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
ISBN 978-951-830-703-0 (PDF)
Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö
Kustantaja: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
© Tekijät ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2023

Sisällysluettelo

1	Palkkatyön tilastointi osa liikunnan kansalaistoiminnan tietopohjan systematisointia	4
	Lähteet	5
2	Järjestötoiminnan ammattimaistuminen	6
	Lähteet	7
3	Avustukset palkkatyön määrällisen kasvun vauhdittajina	9
3.1	OKM:n rahoittamat palkkaushankkeet	9
3.2	Palkkatyön määrän kasvu on sekä tavoite että lopputulos	11
	Lähteet	11
4	Seuratiedon tilastointi – johtolankojen yhdistelyä	13
4.1	Perusjoukon perustat kuntoon	13
4.2	Aineiston hankintaprosessi ja validointi	14
4.3	Vertailukelpoisuus ja rajoitteet	17
	Lähteet	21
5	Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyö Suomessa	22
5.1	Työnantajaseurat	22
5.2	Henkilöstömäärä	34
5.3	Mitä muuta tilastot kertovat?	35
	Lähteet	35
6	Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyön muutokset	36
6.1	Muutokset henkilöstömäärissä ja palkoissa	36
6.2	Muutokset työnantajaseurojen määrässä	38
	Lähteet	42
7	Palkkatyö lajiliittojen erikoisseuroissa	43
7.1	Palkkatyö yleis- ja erikoisseuroissa	43
7.2	Palkkatyö lajiliittojen jäsenseuroissa	44
7.3	Yhteenveto palkkatyön määrästä erikoisseuroissa	47
	Lähteet	48
8	Seurat mukana kansalaisyhteiskunnan muutoksessa	49

Lähteet 50

Liitteet 51

Liite 1. Palkkatyö lajiliiton erikoisseuroissa. Henkilötyövuosien keskiarvojen tarkastelussa ovat mukana seurat, joissa tehtiin palkkatyötä vuonna 2021 vähintään 0,1 henkilötyövuotta. 51

1 Palkkatyön tilastointi osa liikunnan kansalaistoiminnan tietopohjan systematisointia

Marianne Turunen, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Samuli Oja, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Kati Lehtonen, johtava tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseurojen perusta on vapaaehtoisessa kansalaistoiminnassa, mutta palkkatyön tekemisen määrä on ollut kasvussa. Palkatun henkilöstön määrä on kasvanut erityisesti urheiluseurojen ammattimaistumisen myötä 2000-luvulla (Itkonen 2015, 53–56). Muutosta ovat vauhdittaneet palkkatyön tukeminen valtionrahoitteisesti sekä laajempi kansalaisyhteiskunnan murros jo 1990-luvulta alkaen (Ruuskanen ym. 2020).

Vuonna 2020 koronakriisi haastoi seuratoimijoiden talouden. Vaikeuksissa olivat erityisesti ammattimaistuneet seurat, joissa täytyi miettiä keinoja, joilla palkkatyötä tekevät saatiin pidettyä töissä (Itkonen ym. 2020). Yleisesti Suomessa vuonna 2020 työllisten määrä väheni vuoteen 2019 verrattuna useimmilla toimialoilla. Osa heistä oli seurojen työntekijöitä (Tilastokeskus 2021). Vuonna 2021 suomalaisten työllisyys kääntyi jälleen nousuun ja työllisyys palautui etenkin osa-aikatyönä. Valtion liikuntaneuvoston (2023) *Liikuntatoimijoiden tilannekuva* -selvityksen mukaan pitkään jatkunut seurojen talouden kasvu ja toiminnan ammattimaistumisen kehitys näytti pysähtyneen vuosien 2020–2022 aikana, mutta taloudellinen tasapaino säilyi. Vuonna 2023 seurat arvioivat toimintamahdollisuuksiensa kehittyvän jo keskimäärin parempaan suuntaan, mutta talousongelmien ennakoitiin jatkuvan (Valtion liikuntaneuvosto 2023).

Seuroissa tehtävän palkkatyön laajempi määrällinen seuranta aloitettiin Likesissä vuonna 2020, jolloin julkaistiin raportti *Palkkatyö urheiluseuroissa – Urheiluseurat työnantajina 2013–2020* (Turunen ym. 2020). Tätä ennen Likes oli toteuttanut koosteita seurojen palkkatyöstä osana opetus- ja kulttuuriministeriön jakamien seuratoiminnan kehittämistukien seuranta ja arviointia (esim. Turunen ym. 2019). Tarve teeman laajemmalle analysoinnille perustui tutkimuksiin, joissa kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti järjestötoiminnan todettiin ammattimaistuvan yhä edelleen muun muassa palkkatyön kasvun myötä (kts. esim. Lehtonen 2017; Ruuskanen ym. 2020). Vastaavia analyyskejä ei ollut tehty liikunnan järjestötoiminnassa, ja siksi vuoden 2020 julkaisun keskeinen tavoite olikin koota perustietoa seuroissa tehtävästä palkkatyöstä ja tuottaa yleiskuva aiheesta.

Tässä julkaisussa sekä päivitetään vuoden 2020 raporttiin kootut tiedot uusimmalla aiheeseen liittyvällä tilastotiedolla, että esitetään uusia tuloksia. Tilastoaineistoja ja niiden rajausta on päivitetty kuvaamaan täsmällisemmin suomalaisten urheiluseurojen kokonaisjoukkoa vuodesta 2013 alkaen ja täysin uutta tietoa saadaan vuosista 2019–2021. Ensimmäisessä artikkelissa tarkastellaan urheiluseurojen työnantajuu- den ja palkkatyön teemaa kirjallisuuteen ja valtionavustusten seurantaan perustuen. Seuraavissa artikkeleissa kohteena ovat palkkatyötä kuvaavat tilastot. Lopuksi urheiluseurojen palkkatyön jakautumista seuroissa tarkastellaan lajiliittojäsenyyksien mukaisesti.

Lähteet

- Itkonen, H., Aarresola, O. & Huhtanen, K. 2020. Koronakriisi haastaa seuratoimijat. *Liikunta & Tiede* 57 (2), 12–13.
- Itkonen, H. 2015. Kansalaistoimintojen kaudet ja muuttuvat käytännöt. Teoksessa H. Itkonen & A. Lainen (toim.) *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2016.
- Lehtonen, K. 2017. *Muuttuvat rakenteet – staattiset verkostot. Suomalaisen liikunta- ja urheilujärjestelmän rakenteelliset muutokset 2008–2015*. LIKES-tutkimuskeskus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 331. Väitöskirja.
- Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. *Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.
- Tilastokeskus. 2021. Suomen virallinen tilasto (SVT): [Työvoimatutkimus \[verkojulkaisu\]](#). Viiteajankohta: 2021. ISSN=1798-7830. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 11.5.2023.
- Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V., & Lehtonen, K. 2020. *Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 385.
- Turunen, M., Turpeinen, S. & Laine, K. 2019. [Palkkausten vakiintuminen seuratuksessa saaneissa liikunta- ja urheiluseuroissa](#). Esitys. Likes-tutkimuskeskus.
- Valtion liikuntaneuvosto. 2023. Liikuntatoimijoiden tilannekuva – koronasta palautuminen ja energiakriisin vaikutukset. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:2.

2 Järjestötoiminnan ammattimaistuminen

Samuli Oja, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Kati Lehtonen, johtava tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseuratoiminta on osa kansalaisyhteiskuntaa, jolla tarkoitetaan kansalaisten ja heidän muodostamiensa ryhmien vapaaehtoista, julkista ja yhteisten arvojen, päämäärien ja intressien mukaista toimintaa. Usein puhutaan myös kolmannesta sektorista, joka toimii julkisen ja yksityisen sektorin täydentäjänä. (Ruuskanen ym. 2020.) Kansalaisyhteiskunnan organisoituminen tapahtuu useimmiten erilaisten valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten järjestöjen kautta. Toisaalta järjestötoiminnan ulkopuolelle sijoittuva neljännen sektorin toiminta näyttää laajentuvan (kts. esimerkiksi Mäenpää & Faehnle 2021). Liikunnan kansalaistoiminnassa nämä itseorganisoituvat ja vapaamuotoisesti kokoontuvat yhteisöt ovat toistaiseksi heikosti tunnistettavissa (kts. esim. Lehtonen, Raisio & Jalonen 2023).

Yhteiskunnan toimintojen jakaminen sektoreihin edustaa ajattelua, jossa eri sektorit toimivat toisistaan poikkeavien institutionaalisten logiikkojen mukaisesti. Tosiasiallisesti julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin rajat eivät ole selviä, vaan eri sektorit omaksuvat toistensa toimintatapoja ja logiikoita. (Ruuskanen ym. 2020.) Tällöin viitataan usein ”hybrideihin organisaatioihin” (esim. Billis 2010). Ruuskanen ym. (2020) mukaan esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden hybridisoituminen liittyy siihen, että organisaatioilta odotetaan vapaaehtoistoiminnan organisoimista, demokraattisen poliittisen järjestelmän toimivuuden turvaamista, sosiaalisen pääoman tuottamista, työllistäjänä toimimista ja tehokasta palveluiden tuottamista. Kolmannen sektorin järjestöjen toimintaa ohjaavat jäsenistön omien lähtökohtien ohella esimerkiksi valtion strategisista lähtökohdista tapahtuva projektiluontoinen rahoitus sekä markkinaehtoisuus ja asiakkuusajattelu. (Ruuskanen ym. 2020.) Laitisen (2018) mukaan järjestöt eivät legitimoivat toimintaansa vain kansalaisyhteiskunnan logiikan, vaan myös valtion, markkinoiden ja ammattikunnan logiikoiden kautta.

Erilaisten toimintalogiikoiden sekoittuminen on aiheuttanut muutoksia kansalaisyhteiskunnassa, joista keskeisimmiksi Ruuskanen ym. (2020) listaavat järjestöjen palvelutuottajaroolin vahvistumisen, palkatun henkilöstön määrän kasvun, markkinaehtoisen kilpailun lisääntymisen, järjestökentän tiivistymisen ja neljännen sektorin toiminnan kasvamisen. Esimerkiksi vuosina 1990–2016 kolmannella sektorilla tehtyjen henkilötyövuosien määrä kasvoi 50 000 henkilötyövuodesta 70 000:een. Samaan aikaan työnantajana toimivien järjestöjen lukumäärä kasvoi 4000:sta 8000:een. (Selander 2018.)

Liikuntajärjestöjen tutkimuksessa on hybridisaation ohella puhuttu niin sanotusta kolmen eri rationaliteetin mallista, jonka mukaan organisaatioiden toimintaa ohjaavat niin vapaaehtoisuuden, julkishallinnon kuin markkinoidenkin ajattelutavat (Koski & Heikkala 1998, 218–220). Tällä hetkellä tapahtuvat muutokset ovatkin jatkumoa pidemmälle kehityskululle. Laajemmin liikunnan kansalaisyhteiskunnassa erityisesti markkinoiden logiikkaan perustuvan toimintakulttuurin kasvu havaittiin jo 1990-luvun tutkimuksissa (esim. Heikkala 1998) ja kehityskulku on ollut osatekijänä myös myöhemmissä järjestelmäta-son muutoksissa erityisesti 2010-luvulta alkaen (Lehtonen 2017).

Kansalaisyhteiskunnan muutosta kuvataan liikunnan ja urheilun kontekstissa usein ammattimaistumisen käsitteen avulla. Ammattimaistumisella voidaan viitata ammatteihin, organisaatioihin tai johonkin laajempaan systeemiin, esimerkiksi urheilulajin koko kenttään (Lämsä ym. 2020). Liikuntajärjestöjen ammattimaistumistutkimuksessa on hahmotettu ammattimaistumista siihen vaikuttavien syiden, sen muotojen ja seurausten kautta. Palkkatyön lisääntyminen onkin yksi ammattimaistumisen muodoista. (esim. Nagel ym. 2015.) Myös urheilu- ja liikuntaseuratoiminta on osa edellä kuvattua kansalaisyhteiskunnan muutosta. Urheiluseuroissa tehtävään palkkatyöhön liittyvä keskustelu ulottuu 1990-luvulle asti, jolloin esimerkiksi jääkiekossa palkattiin nuorisopäälliköitä. Myös muissa isommissa lajiliitoissa ja niiden seuroissa panostettiin strategisena valintana palkattuihin seuratyöntekijöihin. Palkkatyötä tuettiin myös erilaisten työllistämishankkeiden ja -tukien muodossa. (Lehtonen & Hakamäki 2009, 12.)

Ammattimaistumisen ja palkkatyön lisääntyminen seuroissa on puhuttanut liikunta- ja urheiluväkeä jo pitkään. Ilmiötä on hahmotettu ensisijaisesti seuratoiminnan laadun kehittämisen kautta. Toisaalta myös ammattimaistumisen kielteisiä seurauksia on alettu tunnistamaan entistä paremmin. Palkatun henkilöstön määrän kasvu seuroissa voidaan nähdä yhtenä tekijänä, joka vaikuttaa esimerkiksi harrastamisen kustannuksiin. Moninaisessa seurakentässä seurojen kyvyt, resurssit ja halukkuus ammattimaistua tai palkata työntekijöitä vaihtelee. Osa seuroista kamppaileekin vapaaehtoisuuteen perustuvan ja palkkatyön avulla toteutettavan seuratoiminnan välimaastossa ”sopivasti ammattimaistuen” (Oja & Lehtonen 2022).

Lähteet

Billis, D. 2010. Towards a theory of hybrid organizations. Teoksessa: D. Billis (toim.) *Hybrid organizations and the third sector: challenges for practice, Theory and Policy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 46–69.

Heikkala, J. 1998. *Ajolähtö turvattomiin kotipesiin. Liikunnan järjestökentän muutos 1990-luvun Suomessa*. Acta Universitatis Tamperensis 641. Väitöskirja.

Koski, P. & Heikkala, J. 1998. *Suomalaisten urheiluorganisaatioiden muutos: lajiliitot professionaalistumisen prosessissa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Laitinen, H. 2018. *Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla? Nuorisojärjestöjen hybridit toimintalogiikat*. Jyväskylän yliopisto. JYU Dissertations 31. Väitöskirja.

Lehtonen, K. 2017. *Muuttuvat rakenteet – staattiset verkostot. Suomalaisen liikunta- ja urheilujärjestelmän rakenteelliset muutokset 2008–2015*. LIKES-tutkimuskeskus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisu 331. Väitöskirja.

- Lehtonen, K. & Hakamäki, M. 2009. *Seuratuen haku 2009 - Arviointiraportti*. Likesin julkaisuja 229.
- Lehtonen, K., Raisio, H. & Jalonen, H. 2023. Liikunnan neljäs sektori – hyvinvointipolitiikan uusi mahdollisuus? *Yhteiskuntapolitiikka* 88 (2), 200–205.
- Lämsä, J., Nevala, A., Aarresola, O. & Itkonen, H. 2020. Ammattilaisuus amatörismin kriisiyttäjänä suomalaisessa joukkueurheilussa 1975–2018. Teoksessa: H. Roiko-Jokela & A. Holmila (toim.) *Urheilun kriisejä*. Jyväskylä: Suomen urheiluhistoriallinen seura, 57–85.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2021. *4. sektori – Kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratian*. Helsinki: Vastapaino.
- Nagel, S., Schlesinger, T., Bayle, E. & Giauque, D. 2015. Professionalisation of sport federations – a multi-level framework for analysing forms, causes and consequences. *European Sport Management Quarterly* 15 (4), 407–433.
- Oja, S. & Lehtonen, K. 2022. ”Sopiva taso meille” – pienten seurojen ammattimaistumista ohjaava eetos. *Liikunta & Tiede* 59 (5), 66–73.
- Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. *Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.
- Selander, K. 2018. *Työhyvinvoinnin paradoksit kolmannen sektorin palkkatyössä*. Jyväskylän yliopisto. JYU Dissertations 13. Väitöskirja.

3 Avustukset palkkatyön määrällisen kasvun vauhdittajina

Samuli Oja, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Kati Lehtonen, johtava tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseurojen ammattimaistuminen ja palkkatyön määrän kasvu on ollut yhteiskunnallisten muutosten ohella myös liikuntajärjestöjen ja valtionhallinnon yhteiseen tahtotilaan ja liikuntapoliittisiin valintoihin perustuvaa. 2010-luvun liikunta- ja urheilukulttuuria linjanneen opetusministeriön työryhmämuistiossa (OPM 2008) todettiin ammattiosaajien puutteen olevan seurojen kehittämisen este. Seuraavana vuonna julkaistussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä liikunnan edistämisen linjoista asetettiin yhdeksi liikuntakulttuurin tavoitteeksi järjestöjen ammattimaisen osaamisen vahvistaminen (OPM 2009).

Julkisen politiikan asiakirjoista vuonna 2018 julkaistu liikuntapoliittinen selonteko on liikuntakulttuurin strateginen ja yhteiskuntapoliittinen asiakirja. Selonteossa todetaan seuratoiminnan perustuvan yhä vahvasti vapaaehtoistoimintaan, mutta samalla seuratoiminnan kuvataan myös ammattimaistuneen palkkattujen seuratyöntekijöiden määrän kasvun myötä. Lasten ja nuorten laadukkaan ohjaamisen ja drop out -ilmiön vähentämiseksi selonteossa ehdotetaan, että osaavien ja koulutettujen valmentajien rekrytointia seuroihin on edelleen edistettävä. (Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta 2018.) Liikuntapoliittisten dokumenttien lisäksi seuratoiminnan ammattimaistuminen ja työntekijöiden määrän kasvattaminen on ollut myös yksi liikuntajärjestöjen strategisista valinnoista (esim. Olympiakomitea 2019; Olympiakomitea 2021). Julkisen liikuntapolitiikan näkökulmasta seurojen ammattimaistuminen näyttää siis vakiintuneelta ja myös edelleen tavoiteltavalta kehityssuunnalta.

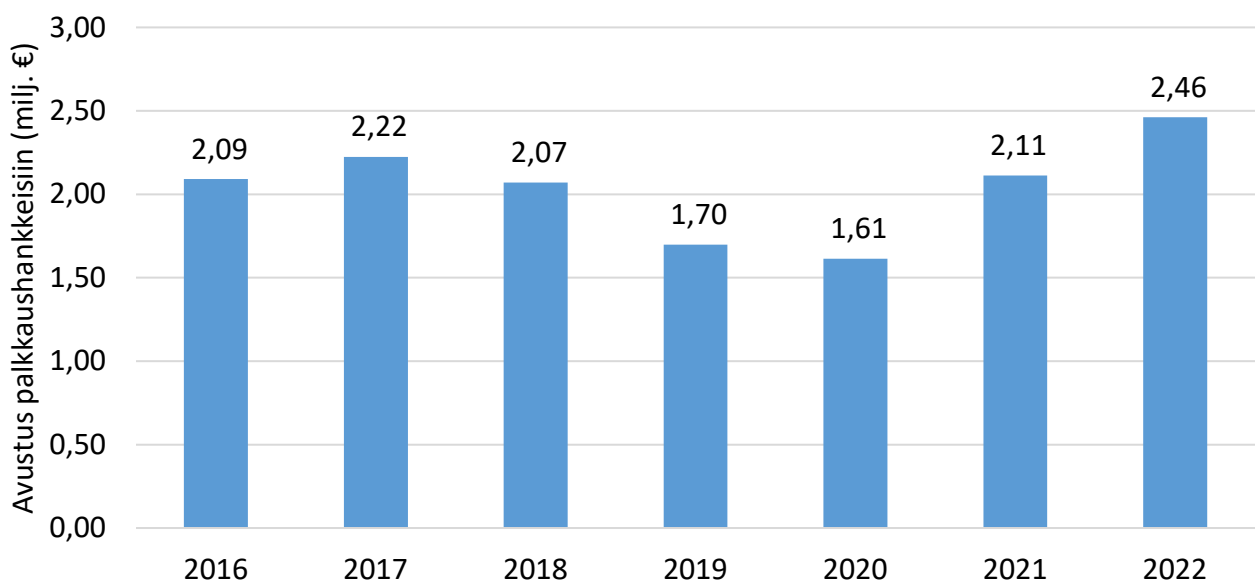
Liikuntapoliittiset linjaukset ja tahtotilat ovat jalostuneet myös valtionhallinnon resurssiohjaukseksi. Valtion liikuntahallinnon merkittävin suora rahallinen avustus urheilu- ja liikuntaseurojen ammattimaistumisen edistämiseen on ollut opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) vuosittain jakama seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki). Seuratukea on viime vuosina jaettu vuosittain 3,5–4,6 miljoonaa euroa noin 350–400 eri hankkeelle (Seuratuki-Virveli 2023). Vuodesta 2009 lähtien seuratukea on myönnetty yleisemmän kehittämisen ohella työntekijöiden palkkaukseen (Oja 2021). Palkkaustuen myöntämisen taustalla oli edellä mainittu *Liikkuva ja hyvinvoiva Suomi 2010-luvulla – Ehdotus kansalliseksi liikuntaohjelmaksi julkisen ohjauksen näkökulmasta* -muistio, jossa suositettiin muun muassa päätoimisten työntekijöiden palkkaamista tukevan pilottihankkeen käynnistämistä (OPM 2008). Tuen taustalla oli lisäksi se, että seurat nähtiin taloudellisessa taantumassa mahdollisuutena työllistää ihmisiä (Hakamäki ym. 2022).

3.1 OKM:n rahoittamat palkkaushankkeet

OKM:n jakama seuratuki jaotellaan nykyisin hankesisällön mukaan palkkaushankkeisiin ja toiminnallisiin hankkeisiin. Työntekijän palkkaamiseen keskittyvissä hankkeissa palkkauksen tulee ensisijaisesti kohdistua lasten ja nuorten liikunnan valmennukseen tai ohjaukseen. Avustuksella on mahdollista palkata

myös työntekijä seuran hallinnollisiin tehtäviin tai muunlaisiin innovatiivisiin työnkuviin tai yhdistelmätoimiin. (OKM 2023a.) Moniin seuroihin on seuratuella palkattu valmentajien ja ohjaajien lisäksi seura-kehittäjiä, toiminnanjohtajia tai valmennuspäälliköitä. Toiminnallisissa hankkeissa seuran toimintaa kehitetään muilla keinoilla kuin palkkauksella. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi koulutukset, strategiatyö, uusien ryhmien perustaminen tai seuran lajivalikoiman lisääminen. Vaikka toiminnalliset hankkeet eivät keskity palkkaukseen, voidaan niissä palkata tuntityöntekijöitä. (Seuratuki-Virveli 2023.)

Vuosina 2016–2022 työntekijöiden palkkaukseen tähtääviin hankkeisiin myönnettiin avustusta yhteensä 11,8 miljoonaa euroa vuosittaisen avustussumman vaihdeltaessa 1,6 ja 2,5 miljoonan euron välillä (kuvio 1). Avustettuja palkkaushankkeita on ollut vuosittain keskimäärin noin 150. Palkkaushankkeisiin myönnetään yleisesti suurempia avustuksia kuin seuratoiminnan yleisempään kehittämiseen tähtääviin toiminnallisiin hankkeisiin. Vuonna 2022 palkkaushankkeisiin myönnettiin avustusta keskimäärin 17335 euroa. Toiminnallisiin hankkeisiin myönnetty keskimääräinen avustussumma oli 9204 euroa. (Seuratuki-Virveli 2023.)

Kuvio 1. Myönnetyt seuratoiminnan kehittämistuet palkkaushankkeisiin vuosina 2016–2022 (€).

Seuratukea ei myönnetä määräaikaisten työntekijöiden palkkaamiseen, vaan avustuksella tavoitellaan pysyvien työsuhteiden luomista (OKM 2023a). Vuosina 2014–2016 palkkaustukea saaneille seuroille lähetetyn kyselyn mukaan 81 prosenttia vastanneista seuroista ilmoitti seurassa olevan palkallisia työntekijöitä vuonna 2019. Vajaa viidennes (19 %) seuroista kertoi palkkausten päättyneen. Palkkatyösuhteet oli pystytty todennäköisemmin vakiinnuttamaan seuroissa, joissa oli suuri jäsenmäärä ja riittävän iso vuosibudjetti. Lisäksi palkkausten vakiinnuttamiseen vaikuttivat harrastajamäärien kasvu, varainhankintaan panostaminen, seuran toimintojen parempi organisointi, seuran parantunut taloudenhoito ja taloustilanne sekä asenteiden muuttuminen. Rekrytoinnin raskaus, vaikeus löytää sopivaa ja osaavaa työntekijää, taloudellisten edellytysten puute, varainhankinnan riittämättömyys ja nuorten harrastajien

puuttuminen vaikuttivat siihen, ettei palkkausta pystytty jatkamaan hankekauden jälkeen. (Turunen ym. 2019.)

3.2 Palkkatyön määrän kasvu on sekä tavoite että lopputulos

OKM:n jakamat palkkaustuet ovat olleet merkittävä rahallinen avustus urheilu- ja liikuntaseuratoiminnan ammattimaistumiseen. Vuosina 2016–2022 yhteensä 580 seuraa on saanut ministeriöltä avustusta työntekijän palkkaamiseen. Useissa seuroissa palkkaukset on pystytty vakiinnuttamaan pysyväksi osaksi seuran toimintaa. Osassa seuroista palkkaukset eivät ole jatkuneet avustuskauden jälkeen. (Turunen ym. 2019.)

OKM:n myöntämän seuratuon lisäksi urheilu- ja liikuntaseuroissa tehtävää palkkatyötä tuetaan myös muiden rahallisten avustusrakenteiden kautta. Esimerkiksi osa lajiliitoista myöntää jäsenseuroilleen avustusta ohjaajien tai valmentajien palkkaamiseen. Viime vuosina liikunnan aluejärjestöt ovat jakaneet eteenpäin OKM:n myöntämää avustusta kesätyöntekijöiden palkkaamiseen (ks. OKM 2023b). Lisäksi seurat voivat palkata työntekijän myös paikallisen TE-toimiston tuella.

Vaikka urheilu- ja liikuntaseurojen ammattimaistumisen ja palkkatyön määrän kasvun voidaan nähdä olevan osa laajempaa yhteiskunnallista kehityskulkua, jossa kansalaisyhteiskunnan toimijat omaksuvat toimintatapoja myös yksityiseltä ja julkiselta sektorilta (ks. esim. Ruuskanen ym. 2020), ovat liikuntakultuuria kehittäneet toimijat myös itse vauhdittaneet kehitystä omilla toimillaan. Ammattimaistumista ja palkkatyön kasvua on edistetty paitsi liikuntapoliittisilla linjauksilla ja liikuntajärjestöjen strategisilla valinnoilla myös rahallisilla avustusrakenteilla. Ilmiötä ei siis ole syytä ulkoistaa pelkästään yhteiskunnallisiin muutoksiin reagoimiseksi tai ”välttämättömäksi pahaksi”, johon liikunnassa ja urheilussa on ajaututtu.

Lähteet

Hakamäki, M., Lehtonen, K., Oja, S. & Kukko, T. 2022. [Seuratoiminnan kehittämistuen arviointi ikkunana urheiluseurojen murrokseen](#). TIKI-talk. JAMKin hyvinvointiyksikön hanke- ja palvelutoiminnan blogi. Viitattu 15.5.2023.

Oja, S. 2021. [Seuratukihankkeiden hakemusarviointi 2021](#). Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 399. Jyväskylä: Likes. Viitattu 15.5.2023.

OKM. 2023a. [Seuratoiminnan kehittämistuki \(seuratuki\)](#). Hakuohjeet. Viitattu 15.5.2023.

OKM. 2023b. [Erityisavustukset valtionapukelpoisille liikunnan aluejärjestöille lasten ja nuorten harrastus- ja kesätoiminnan lisäämiseen seuratoiminnassa](#). Hakuohjeet. Viitattu 15.5.2023.

Olympiakomitea. 2019. [Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020](#). Viitattu 15.5.2023.

Olympiakomitea. 2021. [Toiminta- ja taloussuunnitelma 2022](#). Viitattu 15.5.2023.

OPM. 2008. Liikkuva ja hyvinvoiva Suomi 2010-luvulla. Ehdotus kansalliseksi liikuntaohjelmaksi julkisen ohjauksen näkökulmasta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:14.

OPM. 2009. Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista.

Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. *Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.

Seuratuki-Virveli. 2023. [Seuratoiminnan kehittämistuen seuranta 2012–2022](#). Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Turunen, M., Turpeinen, S., Lehtonen, K., Inkinen, V., Hakonen, H. & Laine, K. 2019. [Palkkatyösuhteiden vakiintuminen suomalaisissa urheiluseuroissa](#). Tutkimustiivistelmä. Jyväskylä: Likes. Viitattu 15.5.2023.

[Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta](#) 2018. Viitattu 16.5.2023.

4 Seuratiedon tilastointi – johtolankojen yhdistelyä

Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Marianne Turunen, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseurojen teettämää palkkatyön määrää selvitettiin aiemmin *Palkkatyö urheiluseuroissa* -julkaisussa (Turunen ym. 2020). Tuota julkaisua varten tilattiin tiedot Tilastokeskuksen yritystilastosta rajoittaen rekisterin tilastoyksikköjen hakua kriteerillä: yksikön toimiala oli 93120, eli "Urheiluseurojen toiminta" (Tilastokeskus 2020). Lopullisesta raportoinnista jätettiin pois osakeyhtiömuotoiset yhteisöt sekä säätiöt. Tällä rajauksella aineistoa kertyi vajaalta kolmeltatuhannelta voittoa tavoittelemattomalta aatteelliselta yhteisöltä, jotka nimettiin raportissa urheiluseuroiksi (Turunen ym. 2020).

Nyt raportoitavassa *Liikunnan järjestötiedon kehittäminen* -hankkeessa tunnistettiin tarve laajentaa fokukselta tarkkan toimialarajauksen sijasta kaikkiin niihin yksiköihin, joita urheilun lajiliitot jäsenseuroinaan pitävät. Toimialaluokitus (Tilastokeskus 2023a) on kompleksisen hierarkkisesta rakenteestaan huolimatta, tai juuri sen takia, riittämätön lokeroimaan kaikkia urheilu- ja liikuntaseuroiksi itseään mieltäviä yhteisöjä samaan kategoriaan. Yllättävän suuri osuus seuroista löytyykin rekistereistä joltain muulta toimialalta kuin urheiluseuroille tarkoitettua luokasta 93120. Näiden seurojen tietoja ei ole pystytty hakemaan edelliseen palkkatyöselvitykseen. Tieto seurojen palkkatyöstä oli siis muiden kuin toimialaluokan 93120 seurojen puuttumisen vuoksi vajavainen.

Seurojen perusjoukko tämän julkaisun tilastollisessa palkkatyötarkastelussa on OKM:n liikuntajärjestöjen yleisavustusta vuodelle 2023 hakeneiden lajiliittojen jäsenluetteloiden mukaiset seurat. Aineisto on koottu OKM:lle toimitettujen lajiliittojen hakulomakkeiden liitetiedostoista. Tiedot on saatu yhteensä 74 lajiliitolta. Lomakkeilta poimittiin koneellisesti jäsenseurojen Y-tunnukset, joilla Tilastokeskukselta sovitettiin saatavan tiedot seurojen luokitelluista liikevaihtoista ja henkilöstön määrästä.

4.1 Perusjoukon perustat kuntoon

Lajiliittojen hakemusten liitteissä oli ilmoitettu liittojen jäseniksi yhteensä 10 594 urheilu- ja liikuntaseuraa. Kahden lajiliiton kohdalla piti hakea kaikkien jäsenseurojen Y-tunnukset, sillä niitä ei ollut kirjattu liitetiedostoon. Tämä täydennys kosketti yhteensä yli 500 seuraa. Yhdeltä lajiliitolta puuttui liitteestään yksi sivu, jonka tiedot täydennettiin (noin 50 seuraa) sekä kahdella lajiliitolla ei ollut lainkaan jäsenseuroja. Perusjoukkoa täydennettiin lopuksi etsimällä puuttuvia ja virheellisesti kirjattuja Y-tunnuksia seurojen nimien avulla yhdistysrekisteriin kytketyiltä rajapinnoilta. Korjauksia ja täydennyksiä yksittäisiin puuttuviin ja virheellisiin tietueisiin tehtiin muutamia kymmeniä.

Kun lajiliittojen jäsenseuroille oli saatu perustiedot kokoon, tehtiin aineistoon sisällöllistä karsintaa. Aluksi todettiin, että osa (n=1039 seuraa) seuroista on ns. yleisseuroja, eli jäsenenä useammassa kuin yhdessä lajiliitossa. Erikoisseuroiksi todettiin 7320 seuraa, joilla oli vain yksi lajiliittojäsenyys. Seuroilla oli jäsenyyksiä keskimäärin noin 1,27 lajiliitossa, yleisseuroilla keskimäärin yli 3 jäsenyyttä. Kun seurojen listalta poistettiin useamman lajiliiton rinnakkaiset jäsenyydet, aineisto supistui noin 20 prosentilla (tarkalleen ottaen n=2235 lajiliittojäsenyydellä). Perusjoukon kooksi jäi tässä vaiheessa N=8359 seuraa.

Yleisseurojen lisäksi perusjoukon muodostanutta seuralistaa muokattiin myös siten, että mahdolliset tuplakirjaukset tai hieman toisistaan poikkeavat, mutta samaa seuraa tarkoittavat kirjoitusasut, yhtenäistettiin. Joissakin tapauksissa useammalla paikkakunnalla toimiva seura oli ilmoitettu samalla Y-tunnuksella useamman kerran (esim. "Urheiluseura / Kunta X" ja "Urheiluseura / Kunta Y"). Edellä luetellut ylimääräiset esiintymät poistettiin (n=21 seuraa). Yleisseurojen ja vahingossa replikoitujen seurojen lisäksi perusjoukosta poistettiin lajiliittojen ilmoittamat lepäävät seurat, toimintansa lopettaneet seurat, ulkomaiset yhteisöt, muut ei-rekisteröityneet yhteisöt ja liitosta eronneet seurat (n=22 seuraa). Pois perusjoukosta suljettiin myös ne 48 yhteisöä, joille ei kohtuullisella ajankäytöllä onnistuttu löytämään Y-tunnusta, eikä täten voitu todentaa seuran olemassaoloa.

4.2 Aineiston hankintaprosessi ja validointi

Lajiliittojen jäsenseurojen siistitty Y-tunnusten lista toimitettiin Tilastokeskukselle, joka teki yritystilastosta erillisajon palkkatyöstä ja liikevaihtotiedoista (Tilastokeskus 2023b) (kuvio 1). Aineistoon toivotut tilaston muuttujat olivat: Y-tunnus, Nimi, Vuosi, Oikeudellinen muoto, Oikeudellisen muodon nimi, Kunta, Kunnan nimi, Maakunta, Maakunnan nimi, Sektoriluokka, Sektoriluokan nimi, Toimialaluokan tunnus, Toimialaluokan nimi, Henkilöstön suuruusluokka, Henkilöstön suuruusluokan nimi, Liikevaihdon suuruusluokka, Liikevaihdon suuruusluokan nimi, Kieli, ALV-velvollisuus, Työnantajarekisteriin kuuluminen ja EPR-rekisteriin kuuluminen.

*Tuorein Tilastokeskuksen 19.12.2022 julkaisema tilasto

Kuvio 1. Urheilu- ja liikuntaseurojen teettämän palkkatyön aineistojen hankinnan prosessikaavio.

Tietoja löytyi yhteensä 4407 seurasta (Tilastokeskus 2022). Ensimmäisessä vaiheessa aineistolle tehtiin pääpiirteittäistä tarkastelua: paljonko urheiluseuroja palkka-aineistosta löytyi, mitä oikeudellisia muotoja ja toimialaluokkia ne edustivat. Oikeudellisten muotojen kirjo oli laaja. Yritystilastosta lajiliittojen seurojen Y-tunnuksilla löytyneistä yhteisöistä aatteellisia yhdistyksiä oli 4259, osakeyhtiöitä 118, luonnollisia henkilöitä 16, säätiöitä kolme ja yhteensä viisi muuta oikeudellista muotoa – mm. erään seurakunnan rallikerho oli AKK-Motorsportin jäsenluettelossa. Palkkatyön raportointia varten otos päätettiin rajata oikeudelliselta muodoltaan aatteellisiin yhdistyksiin, kuten edellisessä raportoinnissakin oli tehty (Turunen ym. 2020). Tämä rajaus tehtiin, jotta aineisto kuvaisi paremmin varsinaisten yhdistysmuotoisten seurojen tilannetta. Osakeyhtiöseurojen liikevaihto- ja palkkatiedot ovat täysin eri luokassa tavantomaisten yhdistysseurojen kanssa, ja niiden sisällyttäminen aatteellisten yhdistysten aineistoon heikentäisi vuosien, alueiden ja seurantojen välistä vertailukelpoisuutta.

Yhdistysten toimialojen osalta aineiston poimintaa ei rajoitettu. Urheilu- ja liikuntaseurojen pääasiallinen toimialaluokka yhdistystilastossa on ”Urheiluseurojen toiminta”. Tilastokeskuksen yritysaineistossa yhdistyksen toimiala on määriteltävä toimialaluokituksen 2008 (Tilastokeskus 2023a) mukaisesti. *”Monitoimipaikkaisen yhdistyksen päätoimiala määräytyy eri toimialoilla toimivissa toimipaikoissa syntyvän arvonlisäyksen perusteella. Kunkin toimialan arvonlisäys saadaan kertomalla kunkin toimipaikan työllisten määrä toimipaikan toimialan keskimääräisellä arvonlisäyksellä ja suhteuttamalla saatu luku toimipaikan toiminta-aikaan tilastovuoden tilikaudella. Yrityksen päätoimiala on toimiala, jossa tilikauden arvonlisäys on suurin”* (Tilastokeskus 2023b).

Aatteellisten yhdistysten tapauksessa toimialan määrittäminen voi olla joissain tapauksissa myös monitahoinen. Rekisteristä löytyneistä aatteellisista yhdistyksistä toimialaan ”Urheiluseurojen toiminta (93120)” sijoittui 2937 seuraa, toimialalta ”Muualla luokittelemattomat muut järjestöt (94999)” 939 seuraa, ”Muu urheilutoiminta (93190)” 182 seuraa, ”Muualla luokittelematon hui- ja virkistystoiminta (93299)” 50 seuraa, ”Urheilulaitosten toiminta (93110)” 37 seuraa ja ”Urheilu- ja liikuntakoulutus (85510)” 36 seuraa. Toimialaluokkia oli näiden lisäksi vielä 26 erilaista (taulukko 1). Alueellaan merkittävän kokoisia perinteikkäitä urheiluseuroja löytyi mm. toimialalta ”Elintarvike-, makeis- ym. kioskit (47114)”. Erityisesti tanssiseuroja löytyi toimialalta ”Taiteen ja musiikin koulutus (85520)”. Muita harvinaisempia toimialoja oli esimerkiksi ”Sanomalehtien kustantaminen (58130)”, jota edusti paikallisesti merkittävä monilajiseura Petäjäveden Petäjäiset ry sekä Polyteknikkojen Ilmailukerho ry:n toimiala ”Maksullinen pysäköinti (52213)”.

Taulukko 1. Yritystilastosta löytyneiden lajiliittojen jäsenseurojen toimialaluokat.

Toimiala	Toimialan nimi	Seurojen lkm
93120	Urheiluseurojen toiminta	2937
94999	Muualla luokittelemattomat muut järjestöt	939
93190	Muu urheilutoiminta	182
93299	Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta	50
93110	Urheilulaitosten toiminta	37
85510	Urheilu- ja liikuntakoulutus	36
92000	Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut	9
85520	Taiteen ja musiikin koulutus	8
47114	Elintarvike-, makeis- ym. kioskit (enintään 100 m ²)	7
56302	Kahvilat ja kahvibaarit	7
56102	Kahvila-ravintolat	6
84250	Palo- ja pelastustoimi	6
88999	Muut muualla luokittelemattomat sosiaalihuollon avopal-	5
94120	Ammattialajärjestöjen toiminta	4
96090	Muualla luokittelemattomat henkilökohtaiset palvelut	4
90010	Esittävät taiteet	2
55300	Leirintäalueet, asuntovaunu- ja matkailuvaunualueet	2
68209	Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	2
1499	Muu eläinten hoito	2
56101	Ravintolat	2
94110	Elinkeinoelämän ja työnantajajärjestöjen toiminta	1
52230	Ilmaliikennettä palveleva toiminta	1
81210	Kiinteistöjen siivous	1
93130	Kuntokeskukset	1
52213	Maksullinen pysäköinti	1
1700	Metsästys ja sitä palveleva toiminta	1
50102	Rannikkovesiliikenteen henkilökuljetus	1
56103	Ruokakioskit	1
58130	Sanomalehtien kustantaminen	1
94910	Seurakunnat ja uskonnolliset järjestöt	1
94991	Tutkimusta ja kulttuuria palvelevat järjestöt	1
79900	Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.	1

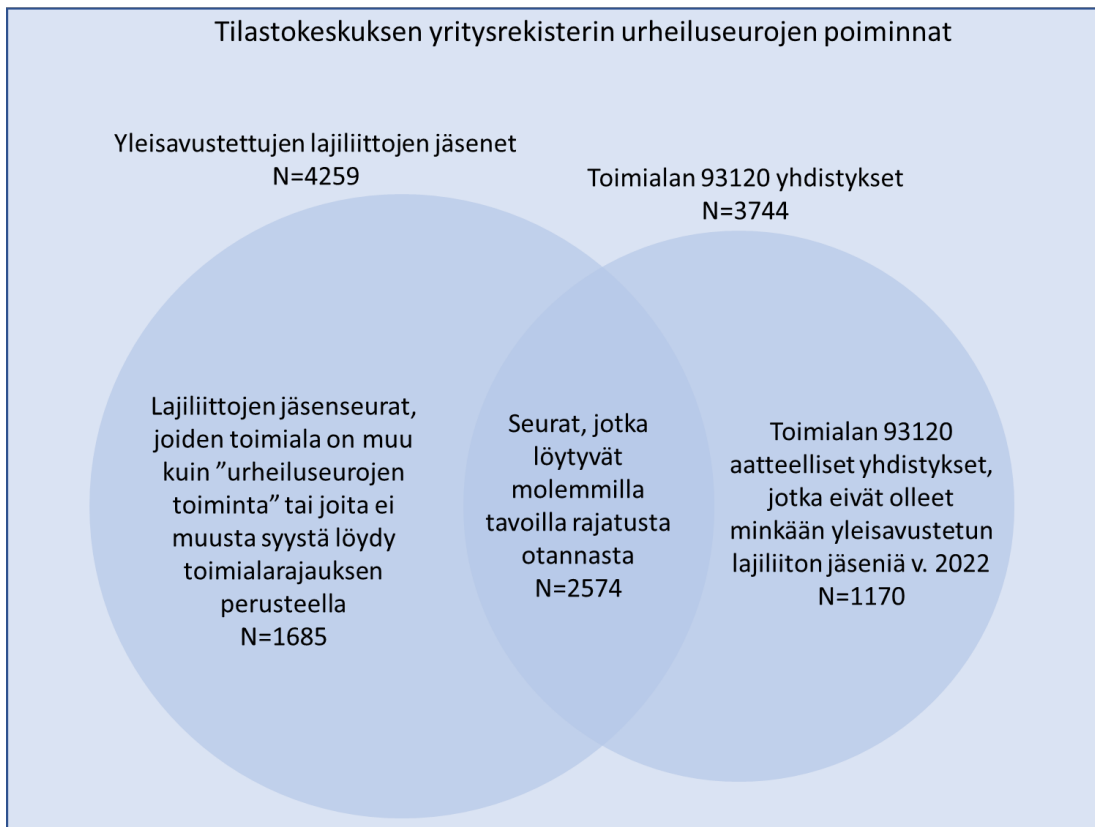
4.3 Vertailukelpoisuus ja rajoitteet

Vuoden 2020 raportin ja nykyisen raportoitavan aineiston yhteisöjen listoja verrattiin toisiinsa. Aiemmassa raportoinnissa vuosina 2013–2018 mukana oli yhteensä 814 aatteellista yhteisöä, jotka harjoittivat toimialansa perusteella urheiluseurojen toimintaa, mutta joita ei kuitenkaan löytynyt minkään lajiliiton jäsenluettelosta vuonna 2022. Edellistä raportointia vastaava otanta uusittiin niin, että pystyttiin vertaamaan kahden otannan tuottamia urheiluseurojen joukkoja koko tarkastelujakson 2013–2021 ajalla. Kaaviossa 2 on esitetty seurojen lukumäärät aineistossa kahdella määrittelyllä:

- a) palkkatyötä teettäneet aatteelliset yhdistykset toimialalta 93120 (Tilastokeskus 2020)
- b) lajiliittojen jäsenikseen ilmoittamat aatteelliset yhdistykset (Tilastokeskus 2022).

Aineistot olivat valtaosin päällekkäisiä, sillä molemmat ehdot (a ja b) toteutti 2574 seuraa (kuvio 2). Toimialalla rajatusta otannasta löytyi vuosille 2013–2021 yhteensä 1170 seuraa, joita mikään yleisavustettu lajiliitto ei ollut ilmoittanut jäsenseurakseen. Vastaavasti lajiliittojen jäsenyyden perusteella löytyi 1685 seuraa, jotka jäivät toimialarajauksen perusteella poimitun otoksen ulkopuolelle.

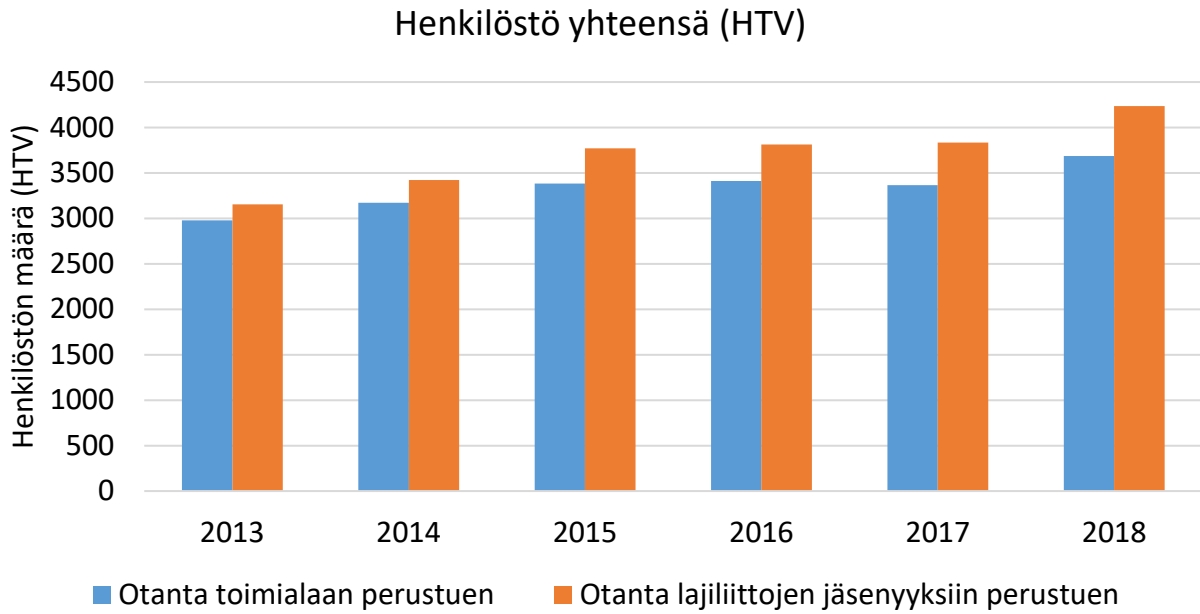
Kahden otannan eroavaisuuksia tutkittiin luokittelemalla nykyisestä lajiliittojäsenyyksiin perustuvasta otoksesta pois jääviä seuroja seuran virallisen nimen perusteella. Yhtäältä tarkastelu rajautuu tarkemmin nimenomaisesti urheilu- ja liikuntaseurojen toimintaan, sillä listalta jää pois uudella otannalla yli 300 metsästysseuraa. Pois jää myös yli 20 Suomen Ladun paikallisyhdistystä, 12 lajiliittojen ulkopuoliseen kuntourheiluun keskittyvää yhdistystä, yhteensä 11 valtakunnallista tai paikallista erotuomariyhdistystä, 11 lajiliittoa, joista osa on ollut säännöllisesti valtionavustusten piirissä, seitsemän nuorisoseuraa, viisi Suomen Työväen Urheiluliiton piiriä ja yksi liikunnan aluejärjestö. Toisaalta uusi otanta on laajentanut urheiluseuroiksi luokiteltavien järjestöjen joukkoa, kun kaikkien toimialaluokkien yhdistykset ovat otoksessa.

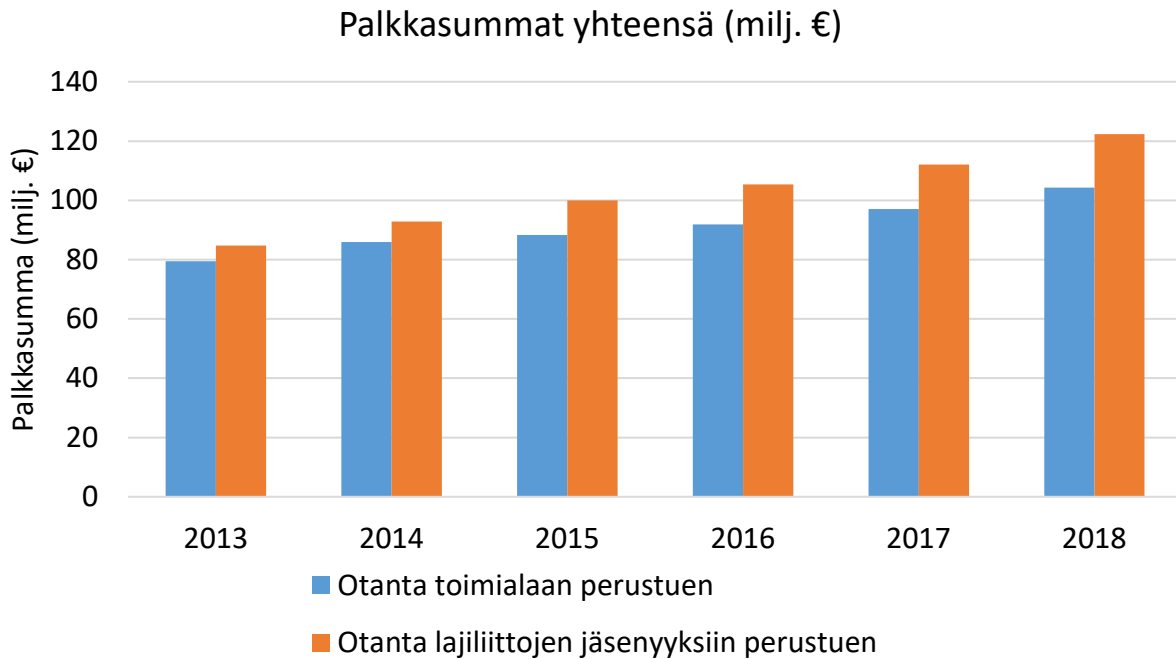
Kuvio 2. Urheilu- ja liikuntaseurojen otokset Tilastokeskuksen yritysrekisteristä kahdella otantastrategialla.

Aivan optimaalinen nykyinenkään otanta ei ole. Esimerkiksi Suomen Keilailuliitolla jäseniä eivät ole urheilu- ja liikuntaseurat suoraan, vaan alueelliset keilailuliitot. Alueellisten organisaatioiden alaiset jäsen-seurat jäävät pois otannasta, kun otanta perustuu liiton jäsenyhdistyksiin. Toimialaan perustuvassa otannassa oli noin 60 keilailuseuraa, jotka nyt rajautuvat pois otoksesta.

Yritysrekisterin yhdistyksistä saatavat kiinnostavimmat tunnusluvut urheiluseurojen palkkatyötarkaste-luissa ovat henkilöstön määrä ja palkkasummat. Palkkasummien ja henkilöstön määrien kautta tarkastel-tuna nykyinen rajausta kasvattaa urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyön volyyymia. Kuvioissa 3 ja 4 on ku-vattu kahden otantastrategian välinen ero palkkatyön volyyymissa mitattuna henkilötyövuosilla (kuvio 3) ja palkkasummalla (kuvio 4). Otannan laajentamisen aiheuttama kasvu henkilöstön määrässä on vuosit-tain 6–15 prosenttia ja palkkasummissa 7–17 prosenttia.

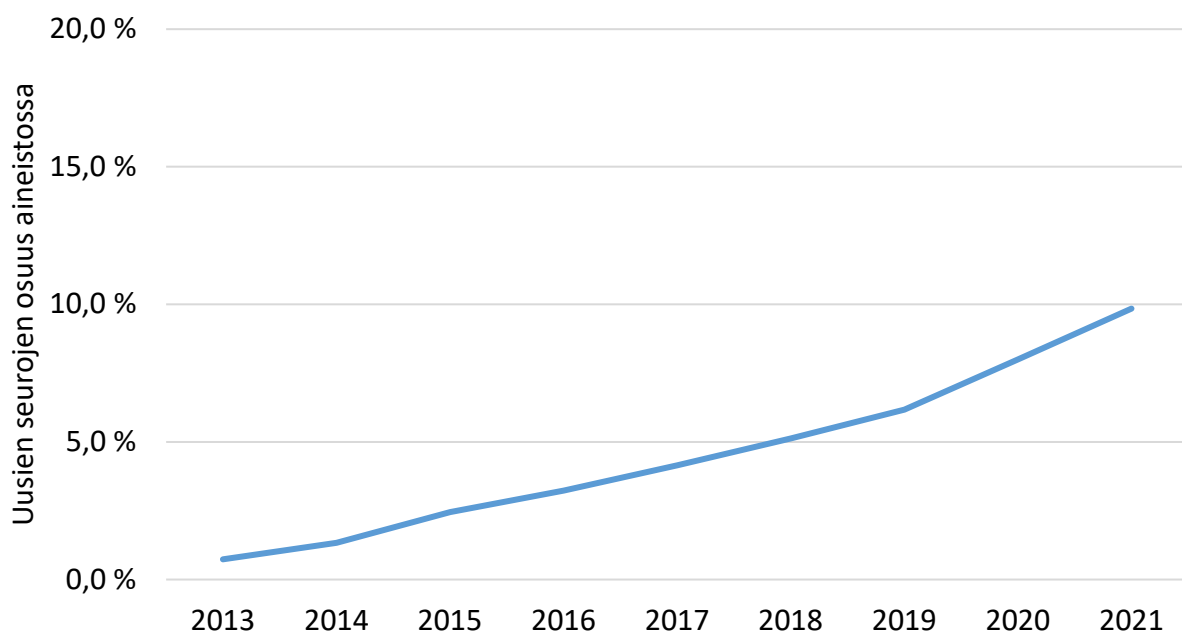
Kuvio 3. Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkaaman henkilöstön kokonaismäärä henkilötyövuosina mitattuna kahteen otantastrategiaan perustuen.

Kuvio 4. Urheilu- ja liikuntaseurojen yhteensä maksamat palkkasummat kahteen otantastrategiaan perustuen.

Tämän julkaisun palkkatyön tilannetta ja trendejä tarkastelevissa artikkeleissa määritellään urheiluseurojen palkkatyöaineistosta vielä yksi rajaus: ”työnantajaseurat”. Työnantajaseuroiksi haluttaisiin määrittellä yksiselitteisesti seurat, jotka ovat kalenterivuoden aikana palkanneet vähintään yhtä henkilöä osattai kokoaikaisesti. Yritysrekisterin aineistoa tutkittaessa paljastuu kuitenkin määrittelyä hankaloittavia yksityiskohtia: palkkasummien euromääräistä tietoa ei ole saatavilla seurakohtaisesti ja eri vuosien palkatun henkilöstön määrä on tallennettu rekisteriin eri tarkkuuksilla. Osana vuosista 2013–2021 aineiston tarkkuus on 0,1 henkilötyövuotta, osana vuosista 0,01 henkilötyövuotta ja osana vuosista tarkkuus on useita desimaaleja. Työnantajaseurojen määrittelyssä on täten vuosien välisen vertailukelpoisuuden takaamiseksi rajattu työnantajaseuroiksi ne seurat, joiden palkatun henkilöstön määrä on ollut kokoaikaisiksi henkilötyövuosiksi muunnettuna vähintään 0,1 henkilötyövuotta. Tarkempi dokumentaatio aineistopohjan muutoksista löytyy yritystilaston etusivulta (Tilastokeskus 2023b).

Viimeisenä huomautuksena aineiston vertailukelpoisuudesta on painotettava sitä, miten valittu otanta on toteutettu: mukaan on kelpuutettu vuoden 2023 OKM:n yleisavustuksen hakemuksessa lajiliittojen jäsenikseen ilmoittamat aatteelliset yhdistykset. Näin ollen aineistossa on kuvattu tarkalleen ottaen loppuvuoden 2022 urheilu- ja liikuntaseurojen perusjoukkoa, vaikka yritysrekisteristä on poimittu tietoja vuodesta 2013 alkaen. Joitakin seuroja on voitu lakkauttaa vuosien 2013–2021 aikana, jolloin niiden puuttuessa lajiliittojen tuoreimmista jäsenluetteloista, eivät ne ole päätyneet aineistoon millekään seurantavuodelle, kun taas tarkastelujakson aikana perustetut seurat löytyvät aineistosta siitä lähtien, kun ne ovat palkkatyötä teettäneet. Näin ollen aineistossa korostuu lievästi seurantajakson viimeiset vuodet. Jos tarkastelu rajattaisiin viimeistään vuonna 2012 perustettuihin seuroihin, eli jo ennen tarkastelujakson alkua olemassa olleisiin yhteisöihin, olisi palkatun henkilöstön määrä tarkastelujakson viimeisen viiden vuoden aikana keskimäärin noin 7 prosenttia pienempi (kuvio 5).

Kuvio 5. Uusien, vuoden 2012 jälkeen rekisteröityjen seurojen osuus Tilastokeskuksen yritysrekisteristä poimittujen urheilu- ja liikuntaseurojen palikkaaman henkilöstön määrästä.

Yhteenvetona aineiston vertailukelpoisuudesta ja rajoitteista voitaneen todeta, että nyt käytettävissä oleva haku Tilastokeskuksen yritystilastosta kuvanee hyvin suurta osaa urheilu- ja liikuntaseurojen vuosien 2013–2021 välillä teettämästä palkkatyöstä. Yleisavustettujen lajiliittojen jäsenseurojen tarkastelu rajaa pois lajiliittojen ulkopuolisen urheilu- ja liikuntatoiminnan, kuten osan kuntourheiluseurojen toiminnasta. Joka tapauksessa aineisto antaa mahdollisuuden seurata suomalaisen urheiluseurakentän palkkatyön tilannetta ja kehitystä viimeisen vuosikymmenen aikana tarkemmin ja kattavammin kuin aiemmin on pystytty tekemään. Eräs ratkaisu vielä tarkemman tietopohjan kokoamiseksi olisi selvittää esimerkiksi erilliskyselyllä muiden liikuntaa edistävien järjestöjen kuin lajiliittojen jäsenseurat. Lajiliittojen ulkopuolisia urheilu- ja liikuntaseuroja lienee ainakin Suomen Ladun, Suomen Työväen Urheiluliiton ja Finlands Svenska Idrottin jäsenenä. Myös liikunnan aluejärjestöjen jäsenseuroina lienee lajiliittotoiminnan ulkopuolisia urheilu- ja liikuntaseuroja, joista tieto voitaisiin saada kootusti aluejärjestöjen kautta. Tarkastelun laajentamisen jätämme kuitenkin tulevien tutkimusten tavoitteeksi.

Lähteet

OKM. 2023. [Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustus](#). Viitattu 28.4.2023.

Tilastokeskus. 2020. Erillisajo voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tietokannasta. Toimialalta 93120 (Urheiluseurojen toiminta).

Tilastokeskus. 2022. Erillisajo yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastosta. (Ajon rajoitteena käytetty lajiliittojen Y-tunnusten luettelo, N=8363).

Tilastokeskus. 2023a. Toimialaluokitus 2008: [93120 Urheiluseurojen toiminta](#). Viitattu 28.4.2023.

Tilastokeskus. 2023b. [Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto: tilaston dokumentaatio](#). Viitattu 11.5.2023.

Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V., & Lehtonen, K. 2020. Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 385.

5 Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyö Suomessa

Marianne Turunen, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

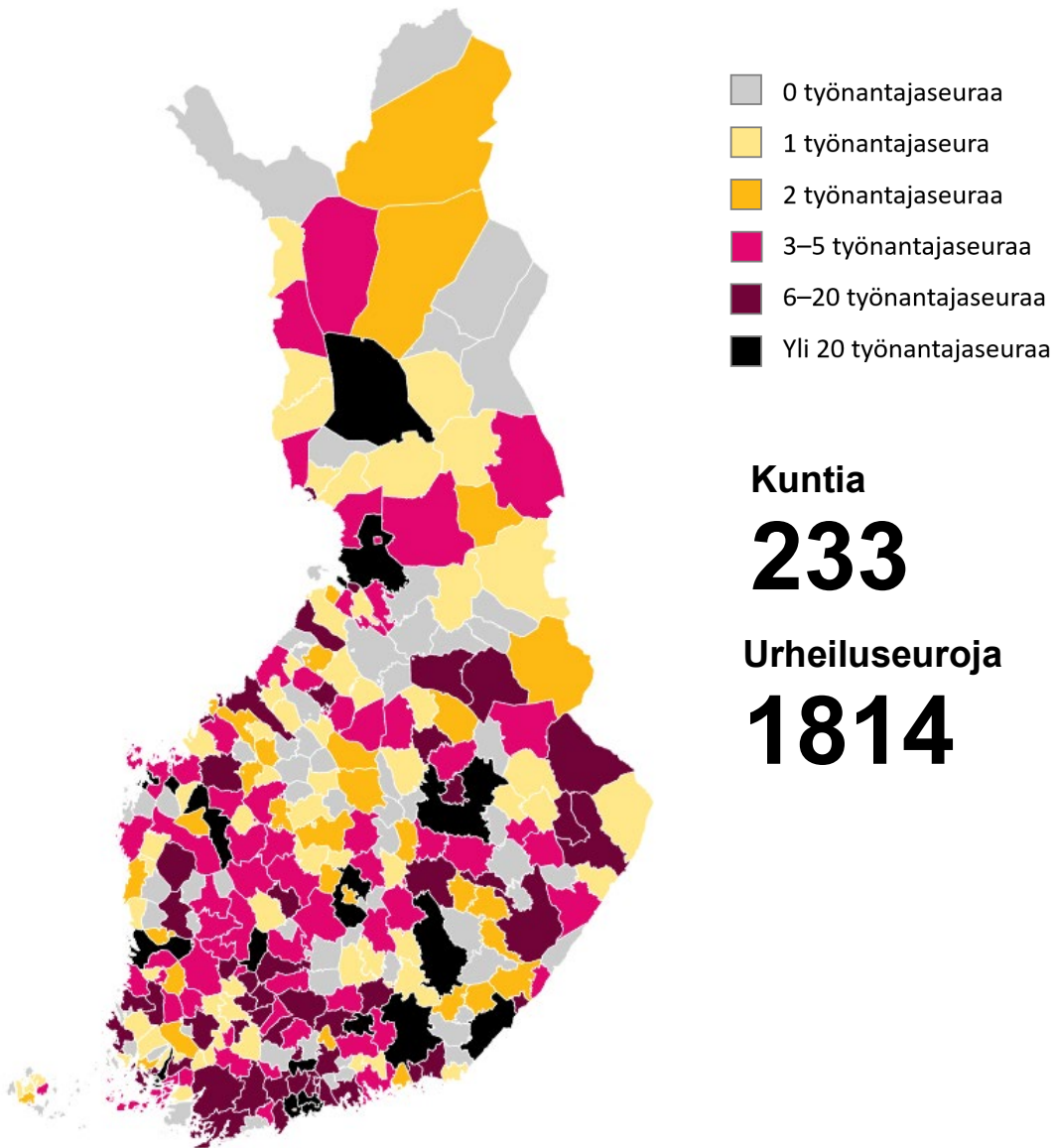
5.1 Työnantajaseurat

Tilastokeskuksen tuorein yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto on julkaistu tilastovuodelta 2021. Tässä artikkelissa esitetään tiedot palkkatyötä teettävistä urheilu- ja liikuntaseuroista, joiden henkilöstömäärä oli vuonna 2021 vähintään 0,1 henkilötyövuotta. Näitä seuroja nimitetään jatkossa **työnantajaseuroiksi**. Mukana ovat sekä osa- että kokoaikaisia työntekijöitä työllistäneet seurat, mutta mukana ei ole alle 0,1 henkilötyövuoden seuroja. Nämä seurat on rajattu pois aineistoista tilastovirheiden välttämiseksi, koska tilastointitapa ei ole ollut näiden osalta vuosittain systemaattinen (Kukko & Turunen 2023) (kuvio 1).

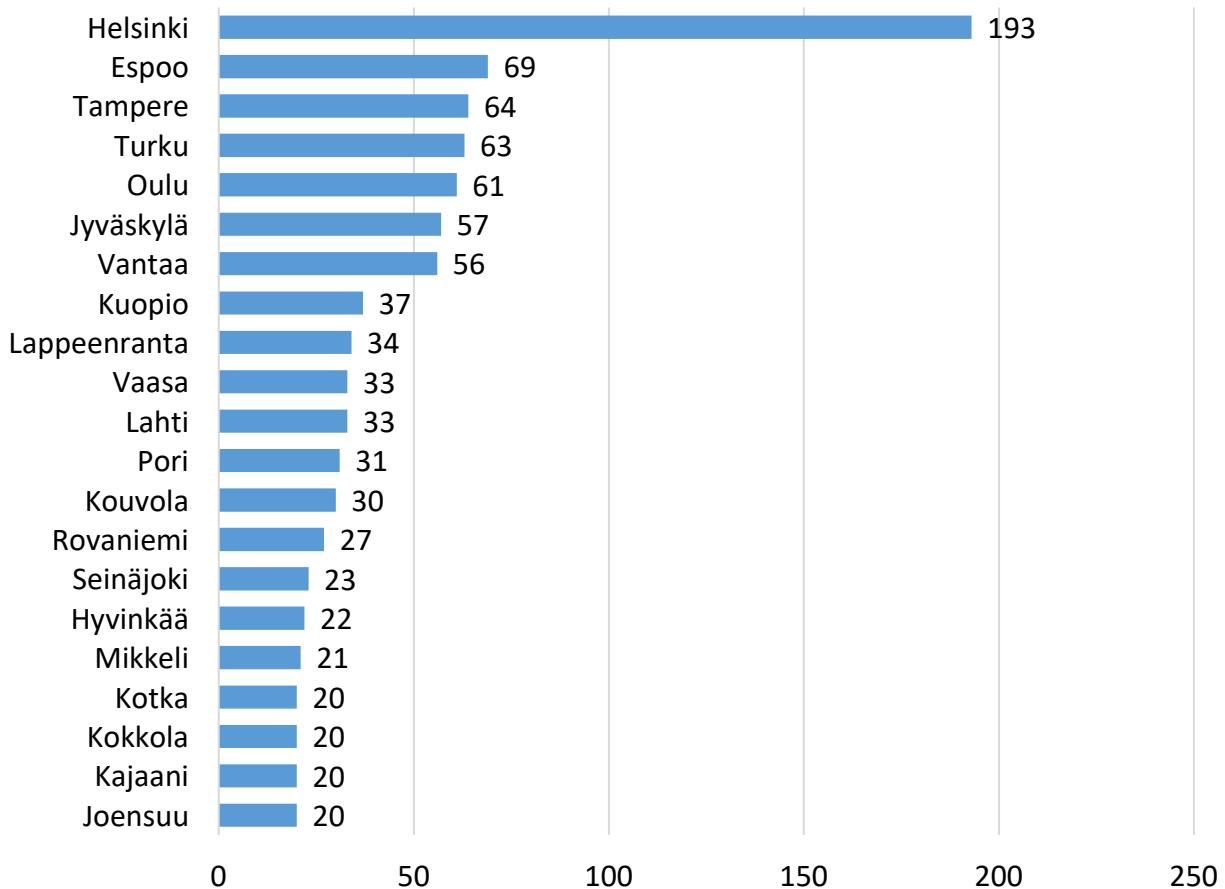
Kuvio 1. Urheilu- ja liikuntaseura-aineiston rajaaminen kokonaisaineistosta kohti palkkatyöseura-aineistoa.

Yhteensä 1814 urheilu- ja liikuntaseuraa työllisti vähintään 0,1 henkilöä vuonna 2021 (kuvio 2). Osuutena se on noin viidesosa Suomen urheiluseuroista (lajiliittojen jäsenseurat). Kartassa on nähtävillä, kuinka palkkatyötä teettäneet seurat jakautuivat laajasti ympäri Suomen. Yhteensä 233 kunnassa oli työnantajana toimivia seuroja, mikä on osuutena noin 75 prosenttia Suomen kunnista. Kartalla harmaalla värillä erottuvat kunnat, joiden seurat eivät Tilastokeskuksen tietojen mukaan teetä palkkatyötä. Lapin harmaat kunnat erottuvat suurina alueina pinta-alansa vuoksi, mutta pieniä harmaita alueita on löydettävissä kartalta ympäri Suomen. Osa harmaista kunnista muodostaa ryppäitä, kuten keskiosissa Suomea sijaitsevat Kyyjärvi, Perho, Kinnula, Lestijärvi ja Halsua. Näitä kuntia ympäröi useita yhden työnantajaseuran kuntia. Urheiluseurojen palkkatyö tai sen puuttuminen vaikuttavatkin kasautuvan joillakin alueilla. Kuntakohtaisesti työnantajaseuroja oli huomattavasti eniten Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla (kuvio 3). Muidenkin väestömäärältään suurten kuntien alueilla työnantajaseuroja oli useita kymmeniä. Yli 20 työnantajaseuraa oli yhteensä 17 väestömäärältään suuressa kunnassa. Hyvinkää oli väestömäärältään pienin yli 20 työnantajaseuran kunta (46 880 asukasta v. 2021).

Kuvio 2. Lajiliittojen jäseninä vuonna 2022 olleiden urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyö kunnittain vuonna 2021 niiden seurojen osalta, joiden henkilömäärä oli vähintään 0,1 henkilötyövuotta.

Työnantajaseurojen lukumäärä kunnittain v. 2021

Kuvio 3. Työnantajaseurojen lukumäärä kunnittain vuonna 2021. Kuviossa on mukana ne kunnat, joissa työnantajaseuroja on eniten.

Palkkatyötä teettäviä urheiluseuroja oli kaikissa yli 50 000 asukkaan kunnissa ja reilusti yli puolessa pienemmistä kunnista (64 %) (taulukko 2). Urheilu- ja liikuntaseurojen kokonaismäärään suhteutettuna urheiluseurojen palkkatyö oli harvinaisinta maaseutumaisissa ja pienissä kunnissa. Pienissä ja maaseutumaisissa kunnissa noin 18 prosenttia urheiluseuroista toimi työnantajina vuoden 2021 aikana. Suurissa ja kaupunkimaisissa kunnissa osuus oli suurempi, noin 23 prosenttia seuroista.

Maakuntien eroja siinä, onko niiden alueilla palkkatyötä teettäviä urheiluseuroja, selittää alueiden kuntajakauma: alueilla, joissa on paljon maaseutumaisia kuntia, oli vähemmän työnantajaseuroja. Urheiluseurojen kokonaismäärään suhteutettu palkkatyö vaihteli maakunnittain osittain sen mukaisesti, kuinka paljon alueella oli seuroja väestömäärään nähden: mitä enemmän maakunnassa oli seuroja asukasta kohden, sitä pienempi osuus keskimäärin alueella oli palkkatyötä teettäviä seuroja. Tämä viittaisi siihen, että alueilla, joissa urheiluseuratoiminta on keskittynyt pienemmälle määrälle seuroja, näillä seuroilla on paremmat edellytykset kasvattaa toiminnan volyyymiaan tukemaan palkkatyötä. Tilastollisia poikkeuksia olivat maakunnista Kainuu ja erityisesti Etelä-Karjala, jossa seurojen lukumäärä väestömäärään nähden oli maakunnista neljänneksi suurin ja palkkatyötä silti eniten Manner-Suomessa (28,3 %).

Taulukko 2. Työnantajina toimivat urheilu- ja liikuntaseurat eri alueilla vuonna 2021.

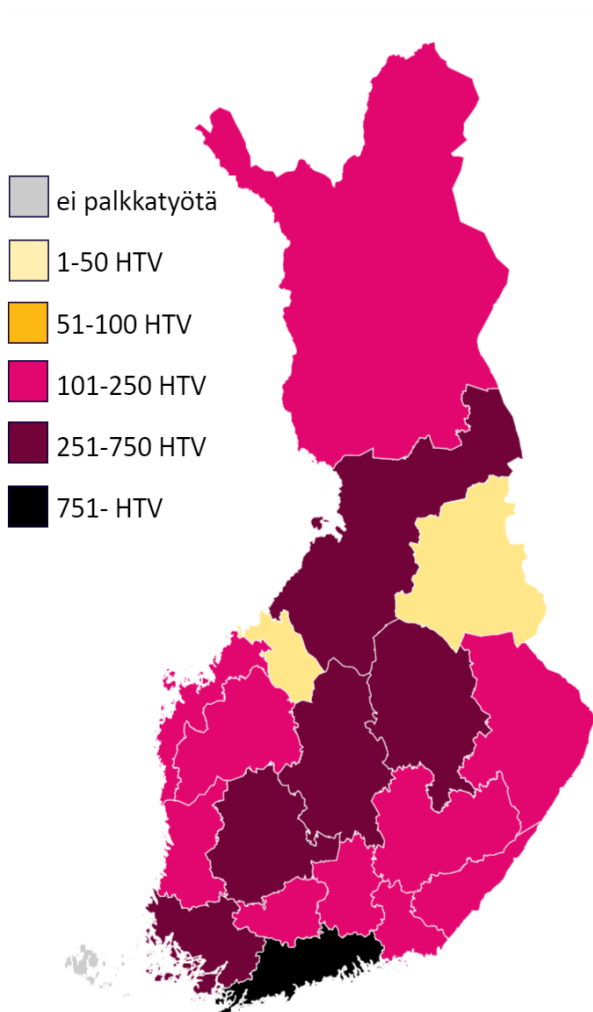
Ryhmitysperuste	Ryhmä	Kunnat, joissa on työnantajana toimivia urheiluseuroja / kunnat yhteensä (lkm / %)		Työnantajana toimivia urheiluseuroja yhteensä (lkm)	Työnantajana toimivien urheiluseurojen osuus kaikista alueen urheiluseuroista (%)	Työnantajana toimivien urheiluseurojen henkilövuodet keskimäärin / urheiluseura (HTV)
Kaikki	Koko Suomi	233 / 309	75,4	1 814	22,4	2,4
Kunnan koko*	Suuret kunnat	6 / 6	100,0	506	23,0	4,5
	Keskisuuret kunnat	15 / 15	100,0	417	24,3	2,3
	Keskikokoiset kunnat	76 / 76	100,0	619	23,2	1,5
	Pienet kunnat	136 / 212	64,2	272	18,1	0,8
Kuntaryhmä	Kaupunkimaiset kunnat	56 / 57	98,2	1 312	23,8	2,9
	Taajaan asutut kunnat	62 / 63	98,4	292	20,8	1,0
	Maaseutumaiset kunnat	115 / 189	60,8	210	17,9	0,8
AVI-alue	Etelä-Suomen AVI	51 / 62	82,3	746	22,2	2,9
	Lounais-Suomen AVI	34 / 43	79,1	224	22,3	2,1
	Itä-Suomen AVI	33 / 44	75,0	199	23,3	1,7
	Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	67 / 85	78,8	405	21,8	2,4
	Pohjois-Suomen AVI	27 / 38	71,1	158	24,2	1,6
	Lapin AVI	15 / 21	71,4	62	20,0	1,3
	Ahvenanmaan valtionvirasto	6 / 16	37,5	20	43,5	3,1
Maakunta	Uusimaa	22 / 26	84,6	507	21,8	3,5
	Varsinais-Suomi	21 / 27	77,8	142	21,6	2,5
	Satakunta	13 / 16	81,3	82	23,5	1,6
	Kanta-Häme	9 / 11	81,8	56	19,9	1,3
	Pirkanmaa	20 / 23	87,0	154	21,2	3,6
	Päijät-Häme	9 / 10	90,0	64	24,4	2,0
	Kymenlaakso	5 / 6	83,3	59	21,3	1,7
	Etelä-Karjala	6 / 9	66,7	60	28,3	1,2
	Etelä-Savo	8 / 12	66,7	50	20,4	1,3
	Pohjois-Savo	14 / 19	73,7	93	25,0	1,6
	Pohjois-Karjala	11 / 13	84,6	56	23,5	2,1
	Keski-Suomi	16 / 22	72,7	95	22,8	1,9
	Etelä-Pohjanmaa	16 / 18	88,9	65	20,7	1,8
	Pohjanmaa	10 / 14	71,4	66	22,6	1,1
	Keski-Pohjanmaa	5 / 8	62,5	25	22,7	1,7
	Pohjois-Pohjanmaa	22 / 30	73,3	128	23,5	1,7
	Kainuu	5 / 8	62,5	30	27,3	1,0
	Lappi	15 / 21	71,4	62	20,0	1,3
	Ahvenanmaa	6 / 16	37,5	20	43,5	3,1

* suuri kunta = vähintään 150 000 asukasta, keskisuuri kunta = 50 000–149 999 asukasta, keskikokoinen kunta = 10 000–49 999 asukasta ja pieni kunta = alle 10 000 asukasta.

5.2 Henkilöstömäärä

Urheiluseurojen henkilöstömäärä oli vuonna 2021 henkilötyövuosina mitattuna keskimäärin 2,4 henkilöä urheiluseuraa kohden (taulukko 2). Vaihteluväli urheiluseurojen henkilöstömäärässä oli suuri (0,1–109,0 HTV). Henkilöstön mediaani oli 0,7 henkilötyövuotta seuraa kohden. Kaikkiaan 55 prosenttia (n=995) työntajaseuroista työllisti alle yhden henkilön vuosityöaikaa vastaavan määrän henkilöstöä.

Kunnittain tarkasteltuna henkilöstömäärä seuroissa oli isoin Helsingissä (825 HTV), Tampereella (429 HTV), Espoossa (395 HTV), Turussa (238 HTV) ja Vantaalla (225 HTV). Näissä kunnissa toimivien seurojen suuret henkilötyövuodet nostavat Uudenmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen maakuntien alueella toimivien urheiluseurojen henkilötyövuodet keskimääräistä korkeammiksi (kuvio 4). Suurten kuntien seuroissa henkilötyövuosia oli keskimäärin 4,5 urheiluseuraa kohden ja pienissä kunnissa 0,8. Ero oli saman suuntainen kaupunkimaisten ja maaseutumaisten kuntien välillä. Urheilu- ja liikuntaseurojen työntekijämäärä oli vuonna 2021 yhteensä 4 329 henkilötyövuotta.

Kuvio 4. Henkilötyövuodet urheilu- ja liikuntaseuroissa maakunnittain vuonna 2021.

5.3 Mitä muuta tilastot kertovat?

Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot keräävät osan tiedoista sellaisella tarkkuudella, että varsinkin pienimpien urheiluseurojen kuvailu aineistojen perusteella käy vaikeaksi. Esimerkiksi yhdistysten liikevaihto ilmoitetaan luokkapohjaisena, jossa pienin luokka on 0–99 999 euroa. Tähän luokkaan kuului yhteensä 3 805 urheilu- ja liikuntaseuraa. Työnantajaseuroistakin 1563 eli 86 prosenttia kuului tähän liikevaihdoltaan pienimpien yhteisöjen luokkaan. Tietosuoja-asetukset estävät osaltaan kaikista tarkimpien yhdistystietojen jakamista kolmansille osapuolille, kuten tässä tapauksessa tämän raportin laatijoille. Tietoja on kuitenkin mahdollista päätellä. Esimerkiksi urheilu- ja liikuntaseurojen volyymitiedoista voidaan tehdä päätelmiä sen mukaan, mihin Verohallinnon rekistereihin ne kuuluvat.

Arvonlisäverovelvollisuuden perusteella voidaan päätellä urheilu- ja liikuntaseurojen liikevaihdon eli tiivistettynä toiminnan myyntituottojen, suuruusluokka. Työnantajaseuroista 22 prosenttia (n=423) oli alv-velvollisia vuonna 2021. Verohallinnon mukaan alv-velvollisuuden raja on ollut vuoden 2021 alusta yli 15 000 euron liikevaihto (Arvonlisäverotus 2023). Näin ollen liikevaihto oli 78 prosentilla työnantajaseuroista alle 15 000 euroa. Tämä ei kerro vielä seurojen vuosituloista tai -menoista, joista ei Tilastokeskuksen aineistossa ollut tietoja, mutta toiminnan laajuudesta liikevaihdolla mitattuna se kertoo. Suurin osa seurojen palkkatyöstä järjestetään toisin sanoen muun kuin myyntituoton avulla.

Työnantajarekisteriin kuulumisen mukaan voidaan taas päätellä suuntaa antavasti urheiluseuran henkilöstön määrää. Palkkaa maksaneista seuroista vähän alle puolet kuului verohallinnon työnantajarekisteriin vuonna 2021 (47 %, n=908). Verohallinnon mukaan työnantajarekisteriin ei tarvitse ilmoittautua, jos työnantajalla on vain yksi vakituinen työntekijä tai 1–5 työntekijää, joiden työsuhde ei kestä koko kalenterivuotta (Työnantajana 2023). Tästä voidaan päätellä, että seurat tarjosivat töitä yleisimmin yhdelle täysiaikaiselle tai enintään muutamille osa-aikaisille työntekijöille.

Lähteet

Arvonlisäverotus. 2023. Näin rekisteröidyt alv-rekisteriin. Viitattu 11.5.2023. Verohallinto. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/rekisterointi/>

Kukko, T. & Turunen, M. 2023. Seuratiedon tilastointi – johtolankojen yhdistelyä. Julkaisussa K. Lehtonen, S. Oja & M. Turunen (toim.) Palkkatyö urheilu- ja liikuntaseuroissa – Tilastoaineistot kuvaamassa ammattimaistuvaa urheilua. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V., & Lehtonen, K. 2020. Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 385.

Työnantajana. 2023. Työnantajarekisteri. Viitattu 11.5.2023. Verohallinto. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/yritys_tyonantajana/tyonantajarekisteri/

6 Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyön muutokset

Marianne Turunen, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

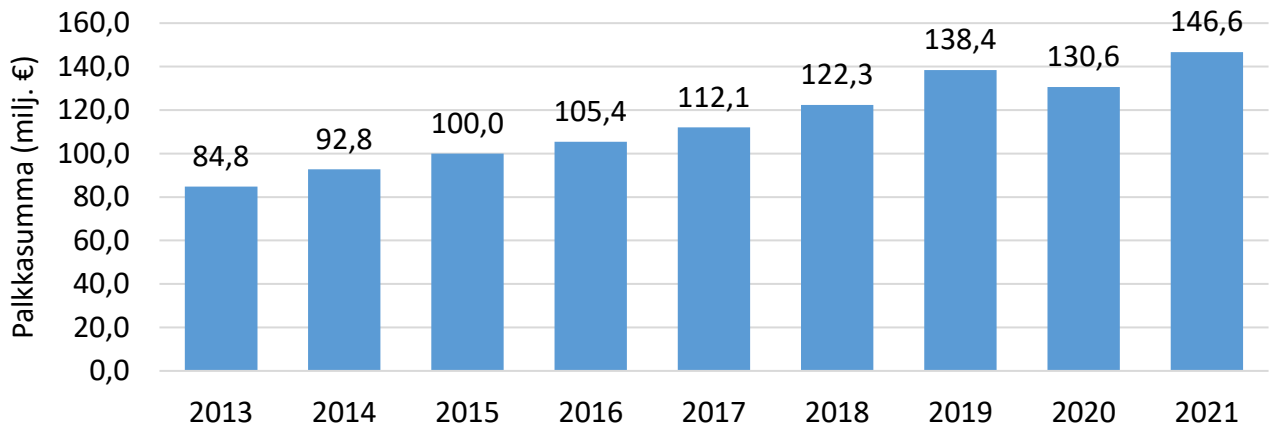
Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

6.1 Muutokset henkilöstömäärissä ja palkoissa

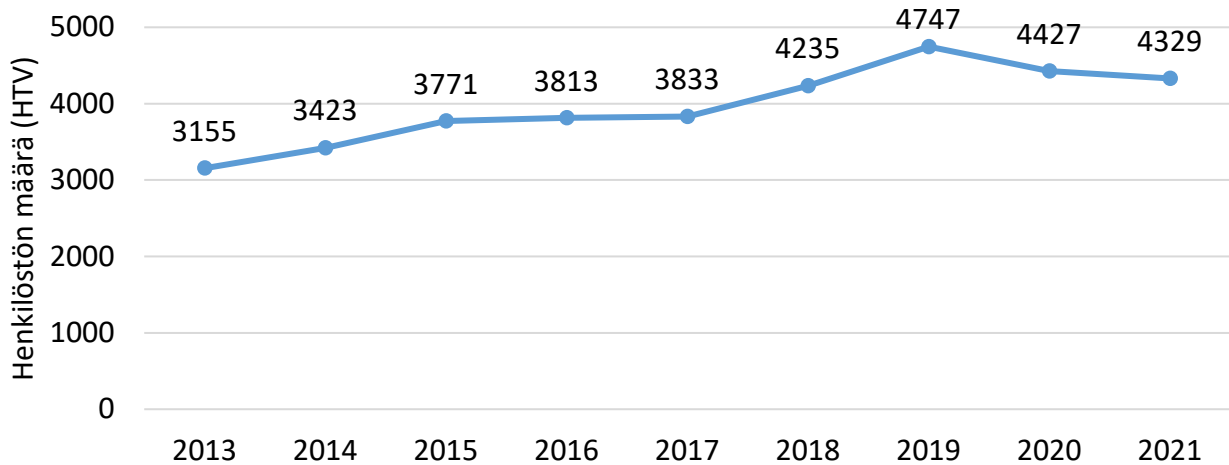
Urheilu-seurojen maksama yhteenlaskettu palkkasumma kasvoi vuoteen 2019 saakka keskimäärin noin 9 miljoonaa euroa vuodessa (kuvio 1). Summissa tapahtui selvä notkahdus koronapandemian alkuvuonna 2020, jolloin palkkasumma pieneni lähes 8 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Vuonna 2021 palkkasumat palasivat yli pandemiaa edeltävän vuoden tason. Palkoissa tapahtui aiempaa selvempää kasvua jo vuonna 2019 – juuri ennen pandemiaa. Tuolloin palkkasumma nousi edellisvuodesta noin 16 miljoonaa euroa. Jos palkkasummien kehitys jatkuu koronaa edeltävällä vauhdilla, urheiluseurat ovat vuonna 2023 tuplanneet maksamansa palkat kymmenen vuoden takaisesta 85 miljoonasta eurosta yli 160 miljoonaan euroon.

Samantapainen kehitys näkyy urheilu- ja liikuntaseurojen henkilöstömäärissä henkilötyövuosina mitattuna (kuvio 2). Vuoteen 2019 saakka henkilötyövuodet kasvoivat, kunnes vuonna 2020 henkilöstömäärissä tapahtui notkahdus alaspäin. Palkkasummista poiketen lasku henkilötyövuosissa jatkui vielä vuonna 2021.

Vuoden 2020 palkkasumman ja henkilötyövuosien pienenemiseen edellisvuodesta vaikutti todennäköisesti eniten koronapandemian heikentämä urheiluseurojen talous, joka oli erityisen haastavassa tilanteessa harrastajamäärien vähentymisen, tilojen sulkemisen ja tapahtumarajoitusten seurauksena (ks. esim. Mäenpää & Pollari 2021). Tilanne saattoi laittaa seuran lomauttamaan työntekijöitä, vähentämään työtunteja tai lykkäämään uusia palkkauksia. Pelko tilanteen vaikutuksista seurojen toimintaedellytyksiin, työllisyyteen ja lasten harrastamiseen laittoi alulle useita valtion erityisavustuksia, joilla pandemian vaikutuksia urheiluseuroihin pyrittiin lieventämään. Näistä esimerkkinä on opetus- ja kulttuuriministeriön koronapandemian yhteydessä jakamat erityisavustukset seuroille. Kuvion 3 perusteella palkkauskasvu ei jäänyt koronapandemian jalkoihin, vaikka rajoitukset olivat yhä osittain voimassa vuonna 2021. Korona-avustuksilla on saatettu tukea koronaa edeltävän palkkaustrendin jatkumista, vaikka yhteys ei ole tilastoilla vahvistettavissa. Palkkasumma kasvoi, vaikka henkilötyövuodet laskivat.

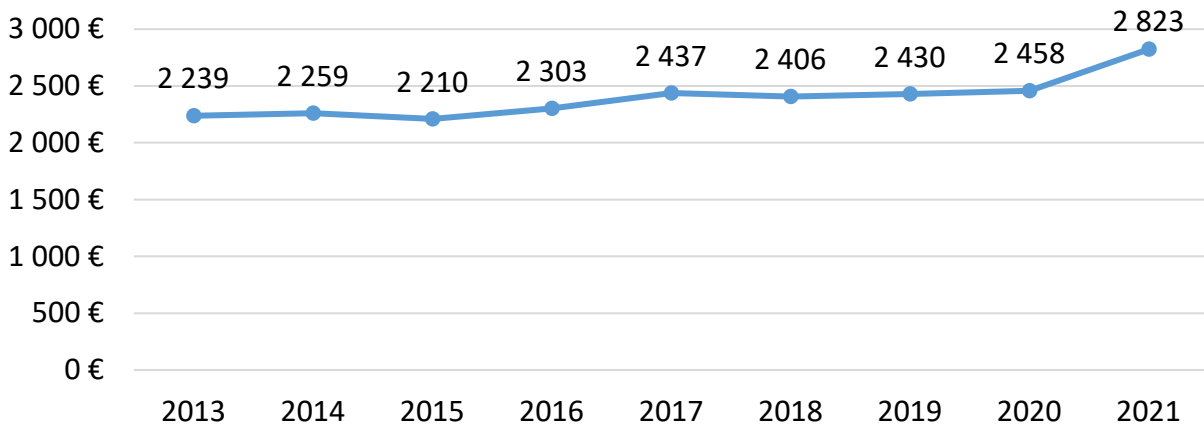
Kuvio 1. Palkkasummat urheilu- ja liikuntaseuroissa (n=4259) vuosina 2013–2021 Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietosisällön mukaan.

Kuvio 2. Henkilömäärä urheilu- ja liikuntaseuroissa (n=4259) vuosina 2013–2021 Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietosisällönaineistojen mukaan ilmoitettuna henkilötyövuosina (HTV).

Kun urheiluseurojen palkkasummat jaetaan henkilötyövuosilla ja vielä kerran 12 kuukaudella, saadaan keskimääräiset urheiluseuroissa työskentelevien henkilöiden kuukausiansiot (kuvio 3). Laskelman perusteella urheilu- ja liikuntaseurassa työskentelevän henkilön kuukausiansiot olivat vuonna 2013 keskimäärin 2239 euroa ja vuonna 2021 keskimäärin 2823 euroa. Kuukausiansioiden kehitys on ollut näin ollen vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja yhteensä ajanjaksolla 2013–2021 palkat ovat nousseet 26 prosenttia.

Vertailuna yleiseen ansiotasoindeksiin, urheiluseurojen työntekijöiden kuukausiansiot ovat kasvaneet nopeammin, mutta pysyneet silti yleisen ansiokehityksen alapuolella. Kokoikaisten palkansaajien kuukausipalkka oli Suomessa vuonna 2013 keskimäärin 3028 euroa ja vuonna 2021 keskimäärin 3419 euroa (Tilastokeskus 2023). Ansiotulojen kehitys on ollut vuosina 2013–2021 Suomessa keskimäärin 1,5 prosentin ja yhteensä 13 prosentin luokkaa (Tilastokeskus 2023).

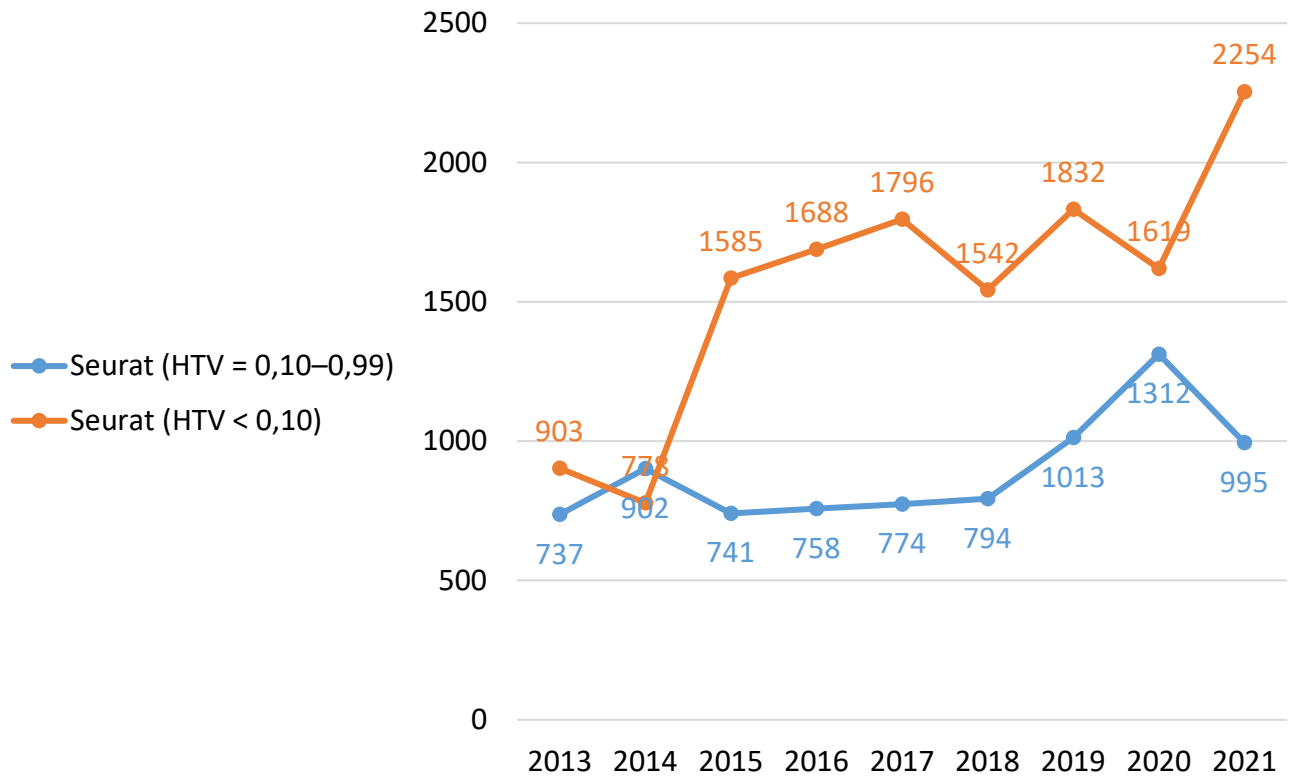

Kuvio 3. Keskimääräinen kuukausipalkka yhtä henkilötyövuosina mitattua henkilöä kohden (n=4259) vuosina 2013–2021 Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietosisällön mukaan.

6.2 Muutokset työnantajaseurojen määrässä

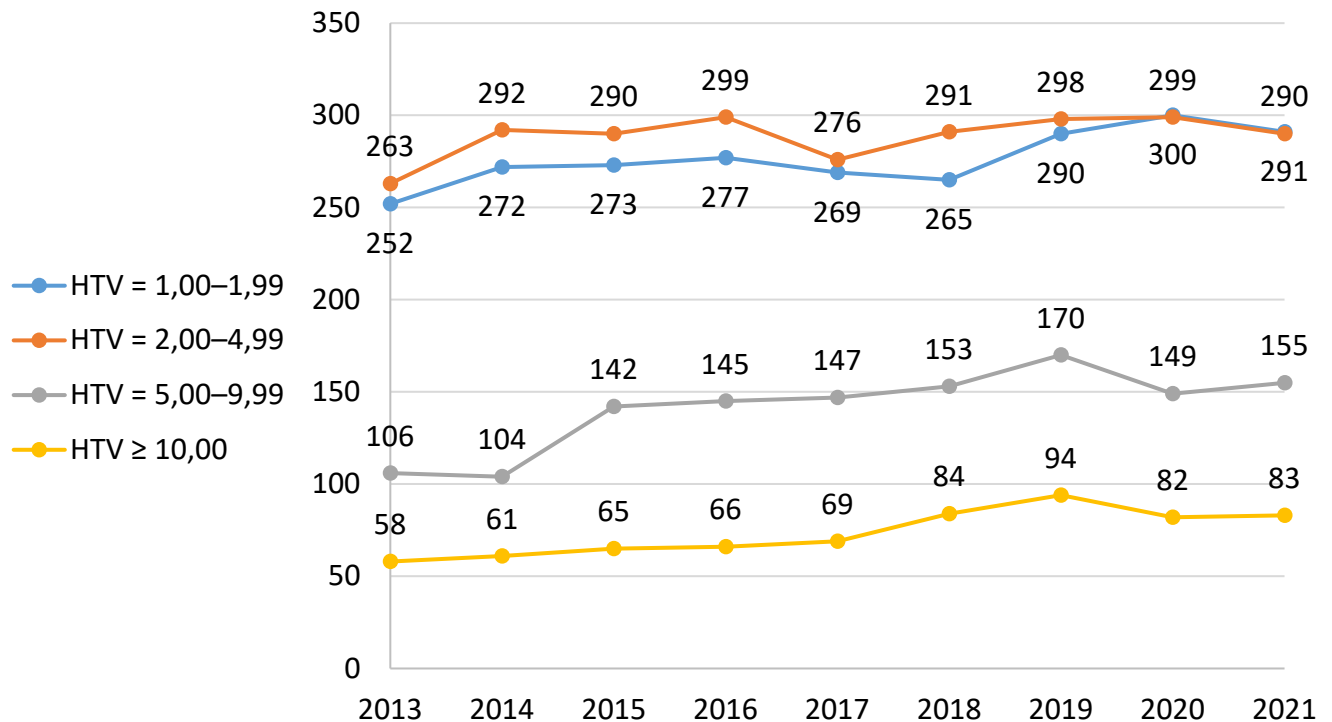
Työnantajaseurojen kokonaismäärän kehitykseen näytti vaikuttaneen eniten erityisesti henkilöstömäärältään pienten seurojen määrän muutokset (kuvio 4). Alle 0,10 henkilötyövuotta palkanneiden seurojen määrä näyttää kasvaneen, mutta lukumäärästä ei ole irrotettavissa tasan nollan henkilötyövuoden seuroja. Ainoastaan viimeisenä vuonna 2021, tilastointitarkkuuden muutoksen takia, kaikki 2254 alle 0,10 henkilötyövuoden seura olivat tasan nollan henkilötyövuoden seuroja. Tämän syyn vuoksi alle 0,1 henkilötyövuoden seurat on kokonaisuudessaan rajattu pois työnantajaseurojen aineistosta, ja tarkastelu kohdennetaan vähintään 0,1 henkilötyövuotta teettäneisiin seuroihin.

Työnantajaseurojen määrän muutosten tarkastelua varten seurat jaettiin henkilötyövuosien määrän perusteella viiteen luokkaan (kuvio 4 ja 5). Pienimmässä työnantajaseurojen henkilötyövuosiluokassa (0,10–0,99 HTV) seurojen määrä kasvoi maltillisesti vuoteen 2018 asti, minkä jälkeen kasvu kiihtyi vuosina 2019–2020. Vuonna 2021 näiden alle yhden henkilötyövuoden seurojen määrä kääntyi laskuun (kuvio 4). Henkilötyövuosien kokonaiskertymässä vuonna 2021 tapahtunut lasku selittyy erityisesti näiden pienimmän henkilötyövuosiluokan seurojen määrän vähentymisellä vuodesta 2020.

Kuvio 4. Tilastokeskuksen yritysrekisteristä löytyvät urheilu- ja liikuntaseurat, joiden henkilöstömäärä on ollut alle yhden henkilötyövuoden. Seurat on luokiteltu kahteen luokkaan, joista pienempi (HTV < 0,10) sisältää myös seuroja, joiden henkilöstömäärä yritysrekisterissä oli tasan nolla henkilötyövuotta.

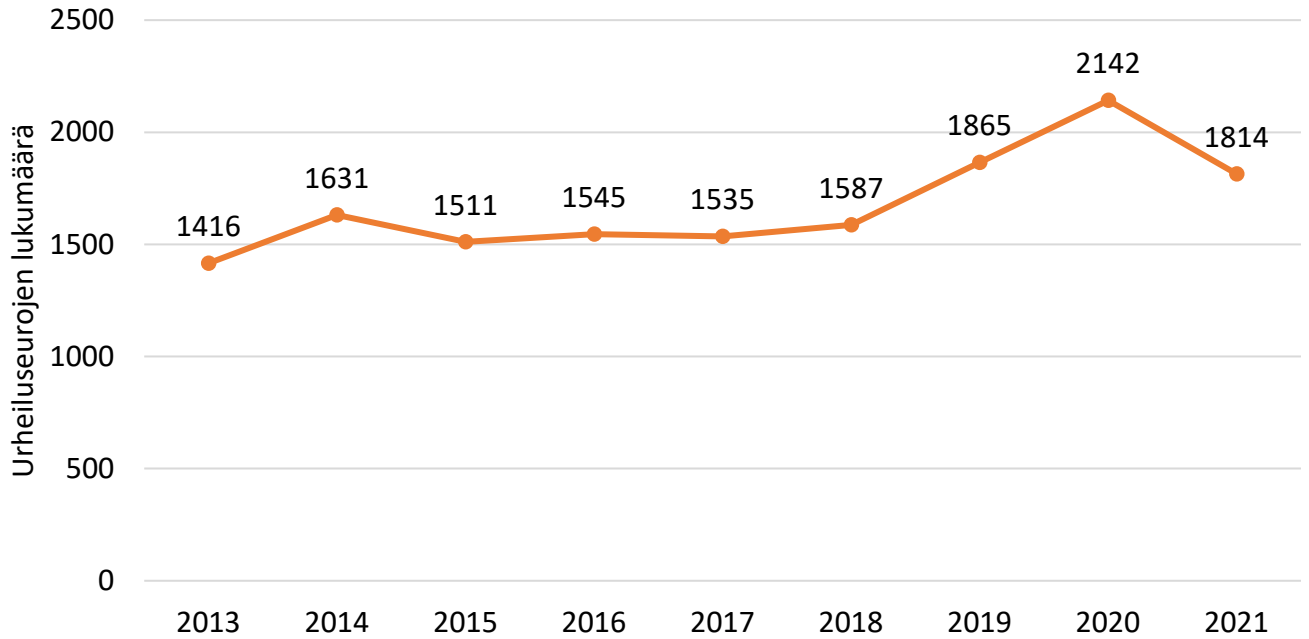
Vähintään yhtä kokoaikaista työntekijää vastaavan määrän palkanneiden urheilu- ja liikuntaseurojen lukumäärien kehitys on pysynyt tasaisempina kuin niiden seurojen, joissa henkilötyövuosia on ollut alle yhden henkilötyövuoden verran (kuvio 5). Tämä vahvistaa sen, että urheiluseurojen yhteenlaskettujen henkilötyövuosien lasku koostuu pitkälti siitä, että vuonna 2021 erityisesti pienten henkilötyövuosimäärien seuroja oli aineistossa vähemmän. Vuonna 2021 yli viiden henkilön vuosityöaikaan vastaavan määrän henkilöstöä palkanneiden seurojen määrä kasvoi ja 1,00–4,99 henkilötyövuoden seurojen määrä laski hieman.

Kuvio 5. Vähintään yhtä kokoaikaista työntekijää vastaavan määrän (HTV \geq 1,00) palkanneiden urheilija- ja liikuntaseurojen (n=1220) lukumäärät vuosina 2013–2021 luokiteltuna henkilöstömäärän mukaan.

Vuonna 2020 julkaistussa raportissa näytti siltä, ettei työnantajaseurojen määrä ole juuri muuttunut vuosien 2013–2018 aikana (Turunen ym. 2020). Nyt käytetyssä lajiliittojen seuralistoihin perustuvassa aineistossa ei ole nähtävissä edellisen selvityksen kaltaista tasaista jatkumoa (kuvio 6). Työnantajaseurojen määrä näyttäisi pysyneen ensin tasaisena vuosien 2013–2018 ajan, kasvaneen vuosina 2019–2020 ja vähentyneen vuonna 2021.

Kuvio 6 antaa suuntaa palkkatyötä teettäneiden seurojen lukumäärästä Suomessa eri vuosina, mutta lukuihin tulee suhtautua kuitenkin sen puutteet huomioiden. Alkuperäisestä tilastoaineistosta puuttui vuosilta 2013 ja 2021 kaikista pienimpiä henkilötyövuosia, jotka vaikuttavat pyöristyneen joko alaspäin lukuun 0,00 tai ylöspäin lukuun 0,10. Täsmentävää tietoa tilastoinnin yksityiskohtien muutoksista on luettavissa Tilastokeskuksen yritystilaston muutostiedoista (Tilastokeskus 2023b) ja julkaisusta Kukko & Turunen (2023).

Kuvio 6. Tilastokeskuksen yritysrekisteristä löytyvät urheilu- ja liikuntaseurat, joiden henkilöstömäärä on ollut vähintään 0,1 henkilötyövuotta. Lukumäärien kehitys vuosina 2013–2021.

Yhteenvedona urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyön muutoksista voidaan todeta, että vuonna 2021 urheiluseurojen yhteenlasketut henkilötyövuodet laskivat samalla, kun palkkasumma nousi. Tämän vuoksi urheiluseuroissa työskentelevien henkilöiden keskimääräinen kuukausipalkka kasvoi selvästi edellisvuodesta. Ei ole täysin selvää, minkä vuoksi palkkasumma kasvoi niin selvästi samalla, kun seurojen henkilötyövuodet laskivat. Mahdollinen syy keskimääräisten kuukausiansioiden kasvulle vuonna 2021 on palkkatyön keskittyminen suuremmille seuroille. Useita henkilöitä palkanneilla seuroilla saattaa olla paremmat taloudelliset valmiudet työntekijöiden korkeampaan palkkatasoon. Pienimpien työnantajaseurojen määrän lasku voi johtua osittain koronapandemian aiheuttamasta palkkatyöstä luopumisesta ja osittain siirtymisestä enemmän henkilöstöä palkanneiden työnantajaseurojen luokkaan. Osaltaan lukiin vaikuttavat myös Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätösaineistojen tilastoinnissa tehdyt muutokset vuonna 2021 (Tilastokeskus 2023b). Jatkoseuranta uudella tilastointitavalla voi olla tarpeen, jotta nähdään, kuinka pysyviä nykyiset kehityssuunnat seurojen palkkatyössä ovat.

Lähteet

Kukko, T. & Turunen, M. 2023. Seuratiedon tilastointi – johtolankojen yhdistelyä. Julkaisussa K. Lehtonen, S. Oja & M. Turunen (toim.) Palkkatyö urheilu- ja liikuntaseuroissa – Tilastoaineistot kuvaamassa ammattimaistuvaa urheilua. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Mäenpää & Pollari. 2021. Koronapandemian akuutit vaikutukset seurojen toimintaan ja talouteen. Suomen Olympiakomitea. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2021/06/6f6e5e82-selvitys-2021-koronapandemian-akuutit-vaikutukset-seurojen-toimintaan-ja-talouteen.pdf>

Tilastokeskus. 2021. Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkojulkaisu].

Viiteajankohta: 2021. ISSN=1798-7830. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 11.5.2023].

Saantitapa: <https://stat.fi/julkaisu/cl2yinm5hzj1l0dw2f2b376he>

Tilastokeskus. 2023a. Suomen virallinen tilasto (SVT): Ansiotasoindeksi [verkkojulkaisu]. ISSN=1796-

3737. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 9.5.2023. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/atj>

Tilastokeskus. 2023b. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto: tilaston dokumentaatio. <https://stat.fi/tilasto/dokumentaatio/yrty/>. Viitattu 11.5.2023.

Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V., & Lehtonen, K. 2020. Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 385.

7 Palkkatyö lajiliittojen erikoisseuroissa

Samuli Oja, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseuroissa tehtävän palkkatyön määrän trendi on ollut nouseva (Turunen & Kukko 2023). Eri lajit kuitenkin eroavat toisistaan ammattimaistumisen ja siten myös palkkatyön määrän suhteen. Toistaiseksi ei ole esitetty kattavaa tietoa siitä, miten palkkatyön määrä vaihtelee eri lajiliittoihin kuuluvien seurojen kesken. Palkkatyön määrää on tarkasteltu esimerkiksi alueellisesti ja kuntaryhmittäin (Turunen & Kukko 2023). Tässä artikkelissa tarkastellaan sitä, miten paljon palkkatyötä tehtiin eri lajiliittojen jäsenseuroissa vuonna 2021. Lajiliittokohtainen tarkastelu kohdistuu ensisijaisesti erikoisseuroihin, jotka ovat siis vain yhden lajiliiton jäseniä. Useampaan kuin yhteen lajiliittoon kuuluvista yleisseuroista ei voida täysin varmuudella eritellä, mihin seuran lajiin tai lajeihin seurassa tehty palkkatyö kohdistui. Artikkelin alussa esitetään palkkatyön vertailua yleisesti yleis- ja erikoisseurojen välillä.

Artikkelin aineisto on saatu opetus- ja kulttuuriministeriön jakamaa liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusta vuodelle 2023 hakeneiden lajiliittojen hakulomakkeista ja Tilastokeskukselta. Lajiliittojen hakulomakkeiden liitetiedostoista muodostettiin seurojen y-tunnuksilla varustettu lista, jonka perusteella haettiin Tilastokeskuksen yritysaineistosta seurojen palkkatyöhön liittyviä tietoja. Valtion yleisavustusta vuodelle 2023 saaneista 74 lajiliitosta yhdestä ei ollut saatavilla listaa liiton jäsenseuroista, joten palkkatyön tarkastelu kohdistuu yhteensä 73 lajiliiton jäsenseuroihin. Seurojen palkkatyötiedot ovat vuodelta 2021.

Valtionavustusta saaneiden lajiliittojen jäsenseuroista (N=8263) yhteensä 1921 seurassa tehtiin palkkatyötä. Näistä seuroista 1814 luokitellaan oikeudelliselta muodoltaan aatteellisiksi yhdistyksiksi. Loput seuroista ovat esimerkiksi osakeyhtiömuotoisia. Tässä artikkelissa tarkastellaan aatteellisissa yhdistyksissä tehtävää palkkatyötä. Palkkatyötä teettäväksi työnantajaseuroiksi laskettiin mukaan seurakunnat, joissa palkkatyötä tehtiin vähintään 0,1 henkilötyövuotta vuonna 2021.

7.1 Palkkatyö yleis- ja erikoisseuroissa

Valtionavustusta vuodelle 2023 saaneiden lajiliittojen jäsenenä olleista aatteellisiksi yhdistyksiksi luokitelluista yleisseuroista 466 seurassa (45 %) tehtiin palkkatyötä (väh. 0,1 htv) vuonna 2021. Vastaavasti erikoisseuroista palkkatyötä teetti 1348 seuraa (19 %). Palkkatyötä teettävissä yleisseuroissa tehtiin keskimäärin 2,45 ja erikoisseuroissa 2,37 henkilötyövuotta. Koska erikoisseuroja on lukumäärällisesti selvästi suurin osa lajiliittojen jäsenseuroista, tapahtuu niissä kokonaisvolyymissä mitattuna selkeästi suurin osa seuroissa tehtävästä palkkatyöstä. Erikoisseurojen henkilöstömäärä vuonna 2021 oli 3189, kun se yleisseuroissa oli 1140 (taulukko 1).

Taulukko 1. Palkkatyö valtion yleisavustusta vuodelle 2023 saaneiden lajiliittojen jäsenenä olevissa palkkatyöseuroissa (väh. 0,1 htv). Tiedot ovat aatteellisista yhdistyksistä ja vuodelta 2021.

	Palkkatyötä teettävien seurojen osuus (%)	Palkkatyöseuroissa tehtävät henkilötyövuodet (keskiarvo)	Henkilöstömäärä
Lajiliittojen jäsenseurat (n=8115)	22,4 %	2,39 (n=1814)	4329 (n=1814)
Yleisseurat (n=1030)	45,2 %	2,45 (n=466)	1140 (n=466)
Erikoisseurat (n=7085)	19,0 %	2,37 (n=1348)	3189 (n=1348)

7.2 Palkkatyö lajiliittojen jäsenseuroissa

Tarkastelluista lajiliitoista yhteensä 63 liitossa (86 %) oli erikoisseuroja, joissa tehtiin palkkatyötä (väh. 0,1 henkilötyövuotta). Kansainvälisen Voimalajiliiton, Aikidoliiton, Ampumahiihtoliiton, Curlingliiton, Hockeyliiton, Kendoseurojen Keskusliiton, Rugbyliiton, Vapaaotteluliiton, I.T.F Taekwon-Do Liiton ja Krikkettiliiton jäsenseurojen joukossa ei ollut palkkatyötä teettäviä yhden lajin erikoisseuroja. Osassa näistä lajiliitoista oli useamman kuin yhden lajin yleisseuroja, joissa palkkatyötä tehtiin.

Suhteellisesti eniten palkkatyötä teettäviä erikoisseuroja oli vuonna 2021 Cheerleadingliitossa, Taitoluisteluliitossa, Voimisteluliitossa, Uimaliitossa ja Pesäpalloliitossa. Cheerleadingliiton jäsenenä olevista erikoisseuroista 93 prosentissa tehtiin palkkatyötä. Taitoluisteluliiton erikoisseuroista vastaava osuus oli 90 prosenttia. Vastaavasti esimerkiksi Palloliiton erikoisseuroista palkkatyötä tehti 29 prosenttia. Henkilöstömäärässä mitattuna eniten palkkatyötä tehtiin Palloliiton ja Voimisteluliiton erikoisseuroissa. Palkkatyötä teettäviä erikoisseuroja oli määrällisesti eniten Palloliitossa, Voimisteluliitossa, Jääkiekkoliitossa ja Salibandyliitossa (taulukko 2).

Koripalloliiton ja Palloliiton palkkatyötä teettävissä erikoisseuroissa tehtiin keskimäärin eniten henkilötyövuosia. Koripalloliiton palkkatyötä teettävissä erikoisseuroissa tehtiin keskimäärin 5,11 henkilötyövuotta. Palloliiton vastaava lukema oli 4,41. (taulukko 2). Tiedot kaikista tarkastelluista 73 lajiliitosta löytyvät liitteestä 1.

Taulukko 2. Lajiliittokohtainen tarkastelu palkkatyötä teettävistä erikoisseuroista (väh. 0,1 htv). Taulukossa ovat mukana 10 lajiliittoa, joiden erikoisseuroissa tehtiin keskimäärin eniten palkkatyötä (htv / seura).

Lajiliitto	Henkilöstömäärä liiton erikoisseuroissa	Henkilötyövuodet / erikoisseura	Palkkatyötä teettävien erikoisseurojen osuus (%)	Palkkatyötä teettävien erikoisseurojen määrä
Koripalloliitto	266	5,11	40	52
Palloliitto	847	4,41	29	192
Taitoluisteliitto	205	3,79	90	54
Golfliitto	165	3,37	39	49
Cheer-leadingliitto	75	3,01	93	25
Uimaliitto	174	3,01	63	58
Salibandyliitto	211	2,97	14	71
Pesäpalloliitto	139	2,67	51	52
Painonnosto-liitto	8	2,63	3	3
Tennisliitto	95	2,49	32	38

Palkkatyöstä saatu kuva laajenee, kun tarkastellaan erikoisseuroja, joissa tehtiin palkkatyötä vuonna 2021 vähintään yhden henkilötyövuoden edestä (taulukko 3). Esimerkiksi Koripalloliiton jäsenenä olevissa erikoisseuroissa, joissa palkkatyötä oli vähintään yhden henkilötyövuoden verran, tehtiin palkkatyötä keskimäärin yli kahdeksan henkilötyövuotta. Lajit myös erosivat hieman siinä, kuinka usein niiden palkkatyötä teettävissä erikoisseuroissa (väh. 0,1 htv) tehtiin palkkatyötä vähintään yhden

henkilötyövuoden verran. Esimerkiksi 61 prosentissa Salibandyliiton ja 43 prosentissa Voimisteluliiton jäsenenä olevista palkkatyötä teettävistä erikoisseuroista tehtiin palkkatyötä vähintään yhden henkilötyövuoden edestä. Yleisesti ottaen vastaava osuus tarkastelluissa lajiliitoissa oli 46 prosenttia.

Taulukko 3. Lajiliittokohtainen tarkastelu palkkatyötä teettävistä erikoisseuroista (väh. 1 htv). Taulukossa ovat mukana 10 lajiliittoa, joiden vähintään yhden henkilötyövuoden verran työllistävissä erikoisseuroissa* tehtiin keskimäärin eniten palkkatyötä (htv / seura).

Lajiliitto	Henkilöstömäärä liiton erikoisseuroissa	Henkilötyövuodet / erikoisseura	Palkkatyötä teettävien erikoisseurojen osuus (%)	Palkkatyötä teettävien erikoisseurojen (htv väh. 1) osuus kaikista palkkatyöseuroista (%)	Palkkatyötä teettävien erikoisseurojen määrä
Koripalloliitto	257	8,29	24	60	31
Palloliitto	822	6,63	19	65	124
Golfliitto	156	5,76	21	55	27
Uimaliitto	166	5,35	34	53	31
Pesäpalloliitto	132	4,90	26	52	27
Tennisliitto	86	4,80	15	47	18
Taitoluisteliitto	198	4,71	70	78	42
Salibandyliitto	203	4,71	8	61	43
Voimisteluliitto	332	4,61	30	43	72
Hiihtoliitto	23	3,88	6	35	6

*Suomen Painonnostoliiton erikoisseurojen joukossa on yksi seura, jossa tehtiin palkkatyötä vuonna 2021 vähintään yhden henkilötyövuoden verran. Tässä seurassa tehtiin työtä 7,70 henkilötyövuotta. Painonnostoliitto on jätetty pois tästä taulukosta kokonaiskuvan hahmottamisen vuoksi.

7.3 Yhteenveto palkkatyön määrästä erikoisseuroissa

Palkkatyön tarkastelu lajiliitoittain laajentaa ilmiöstä saatavilla olevaa tietopohjaa. Eri lajit ovat ammattimaistumisen ja palkkatyön määrän kehityksessä erilaisessa vaiheessa. Tarkastelluista 73 lajiliitosta kymmenessä ei ollut jäsenenä palkkatyötä teettäviä erikoisseuroja. Niissä 63 lajiliitossa, joiden erikoisseuroissa tehtiin palkkatyötä, oli myös suuria vaihteluita siinä, kuinka paljon ja kuinka suuressa osassa seuroista palkkatyötä oli. Palkkatyö ei siten ilmiönä kosketa kaikkia lajeja läheskään samoissa määrin.

Yli puolet tarkasteltujen 73 lajiliiton palkkatyötä teettävistä erikoisseuroista oli seuroja, joissa palkkatyötä tehtiin vuonna 2021 alle yhden henkilötyövuoden verran. Valtaosassa erikoisseuroista, joissa palkkatyötä tehtiin, palkkatyön määrä oli siis verrattain pieni. Vastaavasti näyttää siltä, että niissä erikoisseuroissa, joissa palkkatyötä tehtiin vähintään yhden henkilötyövuoden verran, palkkatyön määrä oli keskimäärin luonnollisesti huomattavasti suurempi. Tämä tukee aikaisempia havaintoja siitä, että palkkatyö generoi usein lisää palkkatyötä (esim. Turunen ym. 2020).

Osassa lajeista palkkatyötä teettävien erikoisseurojen osuus oli melko pieni, mutta palkkatyöseurojen keskuudessa vähintään yhden henkilötyövuoden verran työllistävien erikoisseurojen osuus oli suuri. Esimerkiksi Salibandyliiton jäsenenä olevista erikoisseuroista vain 14 prosentissa tehtiin palkkatyötä. Kuitenkin 61 prosentissa salibandyn palkkatyötä teettävistä erikoisseuroista oli palkkatyötä vähintään yksi henkilötyövuosi.

Palkkatyön lisääntymistä ja ammattimaistumista yleensäkin voidaan pitää yhtenä tekijänä liikunnan ja urheilun harrastamisen ja kilpailemisen kokonaiskustannusten kasvussa. Eri lajien erikoisseuroissa tehtävästä palkkatyöstä ei kuitenkaan voida vetää suoria yhtäläisyysmerkkejä harrastamisen ja kilpailemisen hintaan tai hintojen kehitykseen. Kari Puronaho (2006) tutki väitöskirjassaan eri lajien keskimääräisiä vuosittaisia kustannuksia. Tutkimuksen mukaan kalleimmat lajit olivat osittain samoja kuin lajit, joiden erikoisseuroissa tehtiin palkkatyötä eniten. Toisaalta Puronahon tutkimuksen mukaan vuosikustannuksiltaan kalleimmista lajeista esimerkiksi hiihdon ja ratsastuksen erikoisseuroissa tehtiin tilastojen mukaan palkkatyötä vuonna 2021 verrattain harvoin ja vähän. Vastaavasti esimerkiksi Koripalloliiton ja Pesäpalloliiton erikoisseurat mahtuivat seurakohtaisessa henkilötyövuositarkastelussa (htv / seura) kahdeksan eniten palkkatyötä teettävän lajin erikoisseurojen joukkoon, vaikka Puronahon tutkimuksessa kyseiset lajit olivat kokonaiskustannuksiltaan tarkastelluista lajeista edullisimpien joukossa. Lajien hintatasoon vaikuttavat palkkatyön lisäksi siten myös muut tekijät, kuten harrastamiseen vaadittavat olosuhteet, harrastamisen intensiteetti, lajien kilpailujärjestelmät ja muut lajien ominaispiirteet.

Artikkelin havaintoja tulkittaessa täytyy ottaa huomioon, että artikkelissa tarkasteltiin vain lajiliittoihin kuuluvia erikoisseuroja. Yleisseuroissa tehdään keskimäärin useammin ja enemmän palkkatyötä kuin yhteen lajiliittoon kuuluvissa erikoisseuroissa. Useampaan kuin yhteen lajiliittoon kuuluvien yleisseuroja palkkatilastoista ei kuitenkaan ollut pääteltävissä, mihin seuran lajiin tai lajeihin seurassa tehty palkkatyö kohdistui. Aineiston rajoitteiden vuoksi artikkelin tarkastelu keskittyi erikoisseuroihin.

Lähteet

Puronaho, K. 2006. Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylän Studies in Business and Economics 52. Väitöskirja.

Turunen, M. & Kukko, T. 2023. Urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyö Suomessa. Julkaisussa K. Lehtonen, S. Oja & M. Turunen (toim.) Palkkatyö urheilu- ja liikuntaseuroissa – Tilastoaineistot kuvaamassa ammattimaistuvaa urheilua. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.5.2023.

Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V. & Lehtonen, K. 2020. Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 385. Jyväskylä: Likes.

8 Seurat mukana kansalaisyhteiskunnan muutoksessa

Marianne Turunen, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Tuomas Kukko, tilastoasiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Samuli Oja, tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Kati Lehtonen, johtava tutkija, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes

Urheilu- ja liikuntaseurojen ammattimaistumiskehitys ja seuroissa tehtävän palkkatyön lisääntyminen on osa yleisempää kansalaistoiminnan muutoskehitystä (ks. esim. Ruuskanen ym. 2020). Kehityksessä ei kuitenkaan ole kyse pelkästään yhteiskunnan muutosvirtojen mukana ajalehtimisestä, vaan liikuntakulttuurin toimijat ovat myös itse aktiivisesti pyrkineet kehittämään koko kentän toimintaa ammattimaisempaan suuntaan ja tukemaan palkkatyön määrän kasvua seuroissa. Valtionhallinnon näkökulmasta merkittävä rahallinen avustus seuratoiminnan ammattimaistumiseen ja palkkatyön lisäämiseen on ollut opetus- ja kulttuuriministeriön jakama seuratoiminnan kehittämistuki, jota on vuosina 2016–2022 saanut työntekijän palkkaamiseen lähes 600 seuraa.

Urheilu- ja liikuntaseurojen maksamissa palkoissa puhutaan nykyisin jo varsin mittavista summista. Kokonaispalkkasumma oli vuonna 2021 yhteensä 146,6 miljoonaa euroa. Urheiluseurojen palkkatyöstä valtaosa koostuu alle 10 viikkotyötunnin työsuhteista, mutta säännöllisemmät työajat ovat olleet viime vuodet kasvussa (Turunen ym. 2020). Voidaan todeta, että urheiluseurat ovat nykyisin merkittävässä määrin myös työnantajia. Seurojen palkkatyö on keskittynyt eniten suurten kuin keskisuurten kuntien alueelle. Palkkatyötä oli vuonna 2021 vähemmän pienissä ja maaseutumaisissa kunnissa. Monesti nämä kunnat, joista työnantajaseurat puuttuivat, sijoittuivat lähelle toisiaan muodostaen laajempia alueita ja tämä näkyi myös maakuntatarkasteluissa. Urheiluseurojen alueelliseen kokonaismäärään suhteutettu palkkatyö vaihteli pääosin sen mukaan, kuinka paljon alueella oli urheiluseuroja väestömäärään nähden. Mitä enemmän maakunnassa oli seuroja asukasta kohden, sitä pienempi osuus keskimäärin alueella oli palkkatyötä teettäviä seuroja. Tämä viittaisi siihen, että alueilla, joissa urheiluseuratoiminta on keskittynyt pienemmälle määrälle seuroja, on seuroilla paremmat edellytykset kasvattaa toiminnan volyyymiaan tukemaan palkkatyötä.

Lajit eroavat toisistaan siinä, miten paljon niiden seuroissa tehdään palkkatyötä. Eniten palkkatyötä teettäviä erikoisseuroja oli vuonna 2021 Palloliitossa, jossa myös erikoisseurojen henkilöstömäärä oli suurin. Keskimäärin eniten palkkatyötä taas tehtiin Koripalloliiton palkkatyötä teettävissä erikoisseuroissa (5,11 henkilötyövuotta). Suhteellisesti tarkasteltuna esimerkiksi Cheerleadingliiton jäsenenä olevista erikoisseuroista 90 prosentissa tehtiin palkkatyötä vähintään 0,1 henkilötyövuoden verran ja 70 prosentissa vähintään yhden henkilötyövuoden verran. Eri lajeissa tehtävä palkkatyö painottuu hieman eri tavoin. Toisissa lajeissa pienempi palkkatyön määrä (alle yksi henkilötyövuosi) on yleisempää. Vastaavasti taas osassa lajeista vähintään yhden henkilötyövuoden verran työllistävien erikoisseurojen osuus työnantajaseuroista on suurempi. Urheilu- ja liikuntaseurojen ammattimaistumis- ja palkkatyökeskustelussa tulisi ottaa huomioon lajien väliset erot ja niiden ominaispiirteet.

Eriyisenä huomiona urheilu- ja liikuntaseurojen palkkatyöstä on, että seurojen työntekijöiden palkkakehitys on ollut keskimääräistä Suomen palkkakehitystä nopeampaa. Kokoaikaisten palkansaajien keskimääräisten ansiotulojen kehitys on ollut vuosina 2013–2021 Suomessa yhteensä 13 prosenttia, kun taas urheilu- ja liikuntaseuroissa se on ollut 26 prosenttia (Tilastokeskus 2023). Nopeasta kehityksestä huolimatta urheiluseuratyöntekijöiden keskimääräiset kuukausiansiot ovat yhä suomalaisten keskiansioiden alapuolella. Suomalaisten keskiansiot ovat ohittaneet jo vuosia sitten 3000 euron rajapyykin, mutta urheiluseurojen työntekijöillä rajan saavuttaminen on vielä edessä. Nykyisellä kehityskululla rajan ylitykseen ei tosin mene kauaa.

Lähteet

Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. *Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.

Tilastokeskus. 2023. Suomen virallinen tilasto (SVT): Ansiotasoindeksi [verkojulkaisu]. ISSN=1796-3737. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 9.5.2023. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/ati>

Turunen, M., Turpeinen, S., Inkinen, V., & Lehtonen, K. 2020. Palkkatyö urheiluseuroissa. *Urheiluseurat työnantajina 2013–2020*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 385.

Liitteet

Liite 1. Palkkatyö lajiliiton erikoisseuroissa. Henkilötyövuosien keskiarvojen tarkastelussa ovat mukana seurat, joissa tehtiin palkkatyötä vuonna 2021 vähintään 0,1 henkilötyövuotta.

Erikoisseuran lajiliitto	Henkilöstö- määrä liiton erikoisseu- roissa	Henkilötyövuodet / erikoisseura	Palkkatyöseurojen osuus (%)	Palkkatyötä teettä- vien erikoisseurojen määrä
Suomen Koripalloliitto ry	266	5,11	0,40	52
Suomen Palloliitto ry	847	4,41	0,29	192
Suomen Taitoluisteluliitto ry	205	3,79	0,90	54
Suomen Golfliitto ry	165	3,37	0,39	49
Suomen Cheer- leadingliitto ry	75	3,01	0,93	25
Suomen Uimaliitto ry	174	3,01	0,63	58
Suomen Salibandyliitto ry	211	2,97	0,14	71
Suomen Pesäpalloliitto ry	139	2,67	0,51	52
Suomen Painonnostoliitto ry	8	2,63	0,03	3
Suomen Tennisliitto ry	95	2,49	0,32	38
Suomen Urheiluliitto ry	70	2,25	0,26	31
Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry	362	2,14	0,70	169
Suomen Lentopalloliitto ry	76	2,11	0,24	36

Suomen Jääkiekkoliitto ry	198	2,06	0,40	96
Suomen Käsipalloliitto ry	10	1,72	0,29	6
Suomen Hiihtoliitto ry	28	1,63	0,18	17
Suomen Bridgeliitto ry	3	1,40	0,04	2
Suomen Taekwondoliitto ry	6	1,38	0,07	4
Suomen Sulkapalloliitto ry	9	1,27	0,10	7
Suomen Biljardiliitto ry	6	1,26	0,05	5
Suomen Lumilautaliitto ry	3	1,25	0,20	2
Suomen brasilialaisen ju-jutsun liitto ry	2	1,10	0,10	2
Suomen Purjehdus ja Veneily ry	58	1,03	0,17	56
Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	1	1,00	0,04	1
Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	4	0,95	0,14	4
Suomen Ratagolfliitto ry	8	0,88	0,36	9
Suomen Ampumaurheiluliitto ry	17	0,85	0,08	20
Suomen Kiipeilyliitto ry	6	0,71	0,27	9
Suomen Jääpalloliitto ry	3	0,65	0,22	4
Suomen Keilailuliitto ry	11	0,62	0,30	18

Suomen Padelliitto ry	2	0,60	0,08	4
Suomen Pöytätennisliitto ry	2	0,60	0,08	3
Suomen Ratsastajainliitto ry	33	0,60	0,11	55
Suomen Shakkiliitto ry	1	0,60	0,01	1
Suomen Squashliitto ry	1	0,60	0,04	1
Suomen Suunnistusliitto ry	18	0,58	0,25	32
Suomen Judoliitto ry	4	0,56	0,08	7
Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	9	0,55	0,20	19
Suomen Miekkailu- ja 5-otteluliitto ry	4	0,55	0,33	8
Suomen Triathlonliitto ry	2	0,53	0,07	3
Suomen Ilmailuliitto ry	5	0,52	0,05	9
Suomen Ringetteliitto ry	3	0,52	0,26	5
Suomen Tanssiurheiluliitto ry	9	0,52	0,24	18
Sukeltajaliitto ry	2	0,50	0,03	4
Suomen Muaythai-liitto ry	1	0,50	0,06	1
AKK-Motorsport ry	10	0,47	0,08	22

Suomen Frisbeegolfliitto ry	6	0,45	0,08	13
Suomen Kaukalopalloliitto ry	2	0,45	0,07	4
Suomen Karateliitto ry	2	0,38	0,04	4
Suomen Nyrkkeilyliitto ry	2	0,38	0,08	5
Suomen Pyöräily ry	2	0,38	0,08	4
Suomen I.T.F. Taekwon-Do ry	1	0,33	0,11	3
Suomen Agilityliitto ry	3	0,31	0,03	8
Suomen Painiliitto ry	2	0,30	0,13	5
Suomen Jousiampujain Liitto ry	1	0,23	0,06	3
Suomen Moottoriliitto ry	1	0,18	0,03	5
Suomen Luisteluliitto ry	0	0,15	0,08	2
Suomen Dartsliitto ry	0	0,10	0,04	3
Suomen Petanque-Liitto SP-L ry	0	0,10	0,03	1
Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	0	0,10	0,02	1
Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	0	0,10	0,03	1
Suomen Vesihiihtourheilu ry	0	0,10	0,14	1

Suomen Voimanostoliitto ry	0	0,10	0,02	1
I.T.F Taekwon-Do Liitto ry	0	0,00	0,00	0
Kansainvälinen Voimalajiliitto - World Heavy Events Association ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Aikidoliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Ampumahiihtoliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Curlingliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Hockeyliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Krikettiliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Rugbyliitto ry	0	0,00	0,00	0
Suomen Vapaaotteluliitto ry	0	0,00	0,00	0